

AKTIN NÖVÜ	AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARLARI
QƏBUL EDİLDİYİ TARİX	13.11.2012
QEYDİYYAT NÖMRƏSİ	259
ADI	“Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə
RƏSMİ DƏRC EDİLDİYİ MƏNBƏ	Azərbaycan Qəzeti (Dərc olunma tarixi: 17-11-2012, Nəşr nömrəsi: 256), Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Dərc olunma tarixi: 30-11-2012, Nəşr nömrəsi: 11, Maddə nömrəsi: 1198)
QÜVVƏYƏ MİNMƏ TARİXİ	
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VAHİD HÜQUQI TƏSNİFATI ÜZRƏ İNDEKS KODU	150.130.000
HÜQUQİ AKTLARIN DÖVLƏT REYESTRİNİN QEYDİYYAT NÖMRƏSİ	14201211130259
HÜQUQİ AKTIN HÜQUQİ AKTLARIN DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLDİYİ TARİX	20.11.2012

“Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARI

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında” 2011-ci il 13 dekabr tarixli 273-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə” 2012-ci il 7 fevral tarixli 576 nömrəli Fərmanının 1.4-1.8-ci bəndlərinin, “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə” 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.3-2.1.7-ci, 2.1.9-cu yarımbəndlərinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə və 1.1-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **QƏRAR ALIR:**

1. “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi Qaydaları” təsdiq edilsin (1 nömrəli əlavə).
2. “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsinə və səmərəli istifadəsinə dövlət nəzarətinin təşkili Qaydaları” təsdiq edilsin (2 nömrəli əlavə).
3. “Azərbaycan Respublikasına məxsus ənənəvi mədəni brend bitkilərinin və onların areallarının Siyahısı” təsdiq edilsin (3 nömrəli əlavə).
4. “Azərbaycan Respublikasına məxsus ənənəvi mədəni brend bitkilərinin yayıldığı areallarda bu cür bitkilərin becərilməsinin davam etdirilməsi və sahələrin genişləndirilməsi Qaydası” təsdiq edilsin (4 nömrəli əlavə).
5. “Ölkə daxilində genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin mövcudluğu və yayılma zonasının aşkarlanması Qaydası” təsdiq edilsin (5 nömrəli əlavə).
6. “Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması Qaydası və Şərtləri” təsdiq edilsin (6 nömrəli əlavə).
7. “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şuranın Əsasnaməsi” təsdiq edilsin (7 nömrəli əlavə).
8. “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan ixtisaslaşdırılmış ekspert şuralarının Əsasnaməsi” təsdiq edilsin (8 nömrəli əlavə).
9. “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan prioritet fəaliyyət istiqamətləri üzrə işçi qruplarının Əsasnaməsi” təsdiq edilsin (9 nömrəli əlavə).
10. “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları banklarının hüquq və vəzifələri” təsdiq edilsin (10 nömrəli əlavə).
11. “Azərbaycan Respublikasının Milli Genbankının Əsasnaməsi” təsdiq edilsin (11 nömrəli əlavə).
12. “Genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sargilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxal Qaydası” təsdiq edilsin (12 nömrəli əlavə).
13. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin və *Azərbaycan Respublikasının Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin* iştirakı ilə mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi Texniki Şura yaradılsın. [11](#)
14. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Genetik Ehtiyatlar İnstitutu Milli Əlaqələndirici İnstitut müəyyən edilsin.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Artur Rasi-zadə

Bakı şəhəri, 13 noyabr 2012-ci il
259

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr
tarixli 259 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir

1 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi

QAYDALARI

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bu Qaydalar “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2011-ci il 13 dekabr tarixli 273-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 7 fevral tarixli 576 nömrəli Fərmanının 1.4-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi qaydalarını müəyyən edir.
- 1.2. Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyaları (bundan sonra - MBGEMK) Elmi-Texniki Şura tərəfindən qeydiyyatdan alınır və dövlət mülkiyyəti hesab edilir.
- 1.3. MBGEMK-nin yaradılması və ya qeydiyyatı üzrə müraciətlərə Elmi-Texniki Şura tərəfindən 1 (bir) ay müddətində baxılır və müvafiq qərar qəbul edilir.
- 1.4. MBGEMK-nin yaradılması və ya qeydiyyatı üzrə müraciətə verilən imtina qərarından 1 (bir) ay müddətində yuxarı orqana və məhkəməyə şikayət edilə bilər.

2. Əsas anlayışlar

- 2.1. Bu Qaydalarda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:
  - 2.1.1. **deskriptor** - hər hansı sistemə obyekt təsvir edən məlumatların (verilənlərin) məcmusu. Hərfi tərcüməsi “təsvir edən” deməkdir. Bitkiçilikdə pasport deskriptorları (məsələn, nümunənin identifikatorları, elmi adı, toplanıldığı yer və bu yerin coğrafi koordinatları, toplanma və kolleksiyaya daxiləldimə ili, bioloji statusu və s.), xarakteristika deskriptorları (bitkinin ölçüləri, yarpağının forması, kollanma tipi, ilk budağın yerləşmə hündürlüyü, sünbüldə və ya paxlada dən sayı və s.), qiymətləndirmə deskriptorları (biokimyəvi, texnoloji, fizioloji parametrlər, keyfiyyət göstəriciləri, stress amillərinin təsirinə davamlılıq dərəcələri və s.) və digər deskriptorlar mövcuddur. Deskriptorlar qeydə almaq üçün müxtəlif kodlaşdırma sistemlərindən istifadə edilir;
  - 2.1.2. **ex situ** mühafizə - bitki müxtəlifliyinin təbii həyat mühitindən (yabanı növlərin təbii areallarından, sortların isə səciyyəvi xüsusiyyətlərini və adaptiv xassələrini qazandıqı yerlərdən) kənarında nəzarət edilən şəraitdə mühafizəsi və idarə olunması;
  - 2.1.3. **identifikator** - təyinedici, ad və ya qeydiyyat nömrəsi. Hər bir nümunənin müxtəlif identifikatorları ola bilər. Lakin milli kolleksiyalara ilk dəfə daxil olarkən verilən milli identifikator unikal olmalıdır (yəni yalnız bir nümunəni təyin etməlidir);
  - 2.1.4. **in situ mühafizə** - yabanı bitki müxtəlifliyinin təbii areallarında, becərilən sort və digər nümunələrin səciyyəvi xüsusiyyətlərini və adaptiv xassələrini qazandıqı mühitdə mühafizəsi və idarə olunması;
  - 2.1.5. **in vitro** (latın dilində - şüşədə) - bərpa, çoxaldılma, toxuma kulturası üzrə tədqiqatların sınaq şüşəsində təcrübə qoyulmaqla aparılması;
  - 2.1.6. **Material Mübadiləsi Sazişi** - bitki genetik ehtiyatları nümunələrinin sahibləri, istifadəçiləri və digər əlaqədar yerli və xarici hüquqi və fiziki şəxslər arasında bu ehtiyatların mübadiləsi ilə bağlı məsələləri əhatə edən ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş (müqavilə);
  - 2.1.7. **on-farm mühafizə** - becərilən xalq seleksiyası sortlarının və formalarının səciyyəvi xüsusiyyətlərini və adaptiv xassələrini qazandıqı ərazilərdə yerləşən fərdi, xüsusi, kollektiv və s. fermer təsərrüfatlarında, həyətəyeni sahələrdə mühafizəsi və idarə olunması;
  - 2.1.8. **sedimentasiya** - 2 faizli sirkə turşusu məhlulunda un dənəciklərinin şişməsinə göstərir. Bu göstərici nə qədər yüksək olarsa, çöreyibirmə keyfiyyəti bir o qədər yüksək olar;
  - 2.1.9. **taksonomik təsnifat** - oxşar xüsusiyyətlərinə və əlamətlərinə görə fərqlənən fərdlərin müəyyən təsnifat qrupunda (məsələn, bitki sistemətkasında fəsilə, cins, növ, növmüxtəlifliyi və s. taksonlar mövcuddur) birləşdirilməsi. Bitki növünün takson adı (elmi adı) ümumi qəbul edilmiş qaydaya əsasən, cins və növ adından ibarət olur. Məsələn, **Triticum aestivum** taksonu: burada **Triticum** buğda cinsinin, **T.aestivum** isə çörək buğdası (yumşaq buğda) növünün elmi adıdır.

3. MBGEMK-nin formalaşdırılması prinsipləri

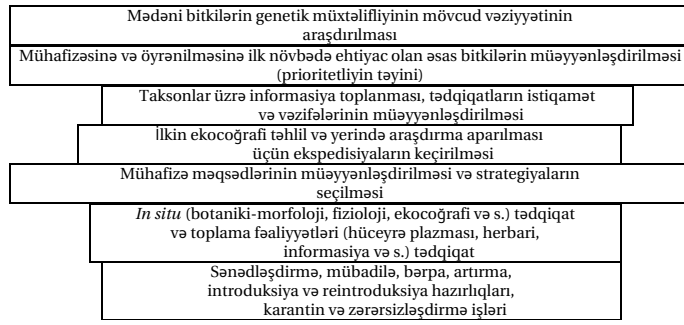
- 3.1. MBGEMK-nin formalaşdırılması və ya kolleksiyalara milli kolleksiya statusunun verilməsi aşağıdakı prinsiplərə əsasən həyata keçirilir:
  - 3.1.1. kolleksiyaların yaradılmasında və formalaşdırılmasında ekoloji, iqtisadi və sosial maraqlar uzlaşdıqda;
  - 3.1.2. mənsə etibarilə əsasən yerli materiallardan təşkil olunduqda;
  - 3.1.3. kolleksiya nümunələrinin saxlanmaya hazırlanması, saxlanması, daimi monitorinq, nümunələrin artırılması və hərtərəfli öyrənilməsi üçün elmi və texniki tələblərə uyğun şərait olduqda;
  - 3.1.4. Azərbaycan üçün prioritet sayılan bitkilərin müxtəlifliyini, həmçinin endem, nadir, itmək təhlükəsi olan bitki növlərini və növdaxili müxtəlifliyini, yerli xalq seleksiyası sortlarını, seleksiya proqramları üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan və digər qiymətli genetik materialları əhatə etdikdə;
  - 3.1.5. mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının (bundan sonra -MBGE) nümunələri və onlara aid informasiyaların əldə edilməsi mümkün olduqda;
  - 3.1.6. MBGE-nin toplanılması və saxlanması sahəsində elmi tədqiqatlar aparıldıqda.

4. MBGEMK-nin kateqoriyaları

- 4.1. MBGEMK Genbankda saxlanan toxum, tozcuq, spor, DNT və RNT, in vitro, sahə kolleksiyaları şəklində mövcud ola bilər,
- 4.2. Mühafizə və istifadə funksiyalarına görə MBGEMK-nin tərkibi aşağıdakı qruplara bölünür:
  - 4.2.1. baza kolleksiyaları;
  - 4.2.2. aktiv işlək kolleksiyalar;
  - 4.2.3. əvəzedici (dublikat) kolleksiyalar;
  - 4.2.4. genetik kolleksiyalar;
  - 4.2.5. özək kolleksiyalar;
  - 4.2.6. herbari kolleksiyalar;
  - 4.2.7. DNT və RNT kolleksiyaları.
- 4.3. MBGEMK-nin sahibləri tərəfindən milli kolleksiyaya təyinatı dəyişdirildikdə və ya belə bir niyyət olduqda, bu barədə Elmi-Texniki Şuraya və Milli Əlaqələndirici İnstitutu yazılı məlumat verilir.

5. Nümunələrin toplanması

- 5.1. Nümunələr ümumi qəbul edilmiş metodlara əsasən elmi ekspedisiyalar yolu ilə toplanılır.
- 5.2. Nümunələrin toplanmasından əvvəl herbari fondu öyrənilir, kolleksiyalarda boşluqlar, mövcud nümunələrin yaşam qabiliyyəti, başqa genbanklardan əldəetmə imkanları aşağıdakı sxem üzrə araşdırılır:

- 5.3. Ekspedisiya tədqiqatları və nümunə toplanışı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq, xarici təşkilatların müraciəti və Elmi-Texniki Şuranın razılığı ilə də həyata keçirilir.
- 5.4. Beynəlxalq statuslu ekspedisiyalarda toplanmış nümunələr müqaviləyə uyğun olaraq bərabər bölünməlidir.
- 5.5. Hər bir nümunə toplandıqdan və ya bərpa edildikdən sonra Milli Genbanka verilir.
- 5.6. Toplanmış toxumların yetişmə dövrünə mümkün qədər yaxın vaxtda və onların təbii dağılması başlayana qədər həyata keçirilir.
- 5.7. Toxumun yığılması ilə qurutma mühitinə keçirilməsi arasında optimal vaxt 3-5 gün olmalıdır.
- 5.8. Yeni toplanmış toxumlar yaxşı ventilyasiya olunan konteynerlərə yerləşdirilməlidir. Burada temperatur 30°C-ni və nisbi rütubət (RH) 85 faizi keçməməlidir.
- 5.9. Yığım zamanı nümunənin ilkin taksonomik təsnifatı, yığım sahəsinin üçölçütlü (coğrafi enlik, uzunluq, hündürlük) koordinatları, toplanmış bitkilərin arealının təsviri, toplanmış bitkilərin miqdarı ilə bağlı məlumatlara, həmçinin düzgün saxlanma üçün zəruri olan digər məlumatlara dair formalar, o cümlədən bitkilərin pasport identifikatorları təbiiq edilməlidir (1, 2 və 3 nömrəli əlavələr).
- 5.10. Toxum nümunələrinin minimum ölçüsü allellərin 95 faiz saxlanması və ya nümunələr götürülən populyasiyanın faktiki ölçüsü üçün yetərli olmalıdır.
- 5.11. Toplanmış hər bir nümunə qəbul edilmiş standartla uyğun olaraq nömrələnir.

6. Nümunələrin kolleksiyaya daxil edilməsi

- 6.1. Milli kolleksiyalara bütün toxum nümunələri müvafiq sənədləşmə əsasında daxil edilir (4 və 5 nömrəli əlavələr).
- 6.2. Ölkə daxilində aparılmış ekspedisiya nəticəsində toplanmış nümunələr müvafiq qaydada qəbul edilir və təmizlənmədən sonra genbankda saxlanmaq üçün soyuducu kameraya yerləşdirilir və ya bərpaya göndərilir.
- 6.3. Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında toplanmış MBGE nümunələrinin mübadiləsi Elmi-Texniki Şura tərəfindən təsdiq edilmiş nümunəyə uyğun hazırlanmış Material Mübadiləsi Sazişi əsasında aparılır.
- 6.4. Nümunələr kolleksiyaya daxil edilməzdən əvvəl fitosanitar nəzarətdən keçirilir və fumiqasiya edilir.
- 6.5. MBGE nümunələri toxumçuluq şirkəti, tədqiqat proqramı və ya digər kolleksiya sahibləri tərəfindən kolleksiyaya başlanmış halda, toxumlarla birgə nümunələrin pasport məlumatları, taksonomik təsnifatı, milli adı və donorun identifikasiya nömrəsi də verilməlidir.
- 6.6. MBGEMK nümunələrinə Elmi-Texniki Şura tərəfindən təsdiq edilmiş formada milli unikal identifikasiya nömrəsi verilir.
- 6.7. Nümunələrlə eyni populyasiyadan herbarilər götürülür.
- 6.8. Pasport məlumatları olmayan MBGE nümunələri milli kolleksiyaya qəbul edilmir. Onlar genbanka müvəqqəti saxlanmaya qoyulur, milli kolleksiyanın məlumat bazasında müvafiq qeyd aparılır və ona müvəqqəti nömrə verilir.

7. Qurudulma və mühafizə

- 7.1. Növdən asılı olaraq, bütün toxum nümunələri saxlanmadan öncə +5°C-dən +20°C-yə qədər temperaturda və 10 faiz nisbi rütubətli mühitdə qurudulur.
- 7.2. Qısamüddətli saxlanmada toxumlar ətraf mühit temperaturunda qurudulmalıdır.
- 7.3. Qurutmadan sonra uzunmüddətli saxlanma üçün bütün toxum nümunələri münasib genetik konteynerlərə yığılaraq möhürlənir. Lakin nümunəyə tez-tez müraciət etməyə ehtiyac olduqda, toxumları genetik olmayan konteynerlərdə saxlamaq da mümkündür. Toxumların saxlanması üçün müxtəlif konteynerlərdən, o cümlədən şüşə, tənəkə, plastik konteynerlərdən və laminasiyalı alüminium folqadan istifadə edilir.
- 7.4. Saxlanma zamanı müntəzəm olaraq toxumlarda nəmliyin miqdarı ölçülməlidir.
- 7.5. Əsas kolleksiyalar uzunmüddətli şəraitdə -18±3°C temperaturda və 15±3 faiz nisbi rütubətdə saxlanılır.
- 7.6. Toxumları uzunmüddətli saxlanma kamerasından nadir hallarda, o cümlədən ortamüddətli saxlanma kamerasında toxum qurtardıqda çıxarmaq olar.
- 7.7. Saxlanma yerində kifayət qədər enerji ehtiyatına malik qəza generatorları olmalıdır.
- 7.8. Nümunələrin ortamüddətli saxlanma şəraiti üçün (aktiv kolleksiyalar) otaqda havanın temperaturu +5°C-dən +10°C-dək və nisbi rütubət 15±3 faiz olmalıdır.

8. Toxumların yaşama qabiliyyətinə nəzarət

- 8.1. Toxumların yaşama qabiliyyətinin ilk yoxlanması yeni daxil olan toxumların təmizlənməsi və qurudulmasından dərhal sonra və ya genbank tərəfindən nümunələrin alınmasından sonra 12 (on iki) aydan gec olmayaraq həyata keçirilir.
- 8.2. Kənd təsərrüfatı bitki növlərinin toxumlarının əksəriyyəti üçün cücərmə qabiliyyətinin ilkin göstəricisi 85 faizdən az olmamalıdır.
- 8.3. Yaşama qabiliyyətinin yoxlanılması müntəzəm olaraq həyata keçirilməlidir. Əgər nümunələr -18°C temperaturda uzun müddətə möhürlənmiş germetik konteynerlərdə saxlanırsa, yoxlamalar arasındakı interval yüksək dayanıqlı növlər üçün 10 (on) il, aşağı dayanıqlı növlər üçün isə 5 (beş) il və ya daha az olmalıdır.
- 8.4. Milli Genbanka daxil olan toxum nümunələrinin yaşama qabiliyyətinin və nəmliyinin yoxlanılması zamanı alınan bütün məlumatlar sənədləşmə sistemində qeyd edilməli və saxlanma üçün yararsız nümunələr müəyyənləşdirilməlidir (6 və 7 nömrəli əlavələr).

9. Kolleksiya nümunələrinin bərpası

- 9.1. Toxumların yaşama qabiliyyəti ilkin yaşama qabiliyyətinin 85 faizindən aşağı düşdükdə və ya nümunənin qalan toxumu üç representativ populyasiyanın əkinə üçün az olduqda, müvafiq bərpa işləri aparılmalıdır (8 nömrəli əlavə).

10. Səciyyəndirmə, qiymətləndirmə və identifikasiya

- 10.1. Müxtəlif qrup bitkilər üçün kolleksiya nümunələrinin biomorfoloji və aqronomik, karioloji, immunoloji, fitopatoloji, fizioloji, biokimyəvi, texnoloji əlamətlər və molekulyar markələr üzrə səciyyəndirilməsi, qiymətləndirilməsi və identifikasiyası aşağıdakı meyarlar əsasında aparılır:

Əlamətlər	Biomorfobioloji və aqronomik	karioloji	immunoloji, fitopatoloji	Fizioloji			Biokimyəvi				Texnoloji				qiladin	
				quraqlığa davamlılıq	duzluluğa davamlılıq	quraqlığa və duzluluğa davamlılıq	ziilal	lizin	triptofan	nişasta	yağ	kleykovina	şüşəvarillik	sedimentasiya		çörəkbizirmə keyfiyyəti
Dəntli taxıl	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dəntli-paxdalı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Tərəvəz	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bostan	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Yem	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Texniki	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meyvə və giləmeyvə	tumullar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	çayırdekillər	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	qərzakillər	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	subtropiklər	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	giləmeyvə üzüm	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Tut	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

- 10.2. Bütün fəaliyyətlər aşağıdakı təsviri modelə uyğun ümumiləşdirilməlidir.

11. MBGE-nin istifadəsi

11.1. MBGE-nin davamlı istifadəsi müvafiq elmi tədqiqat institutları, laboratoriyalar, özəl şirkətlər, fərdi tədqiqatçılar tərəfindən nəzəri və praktiki tədqiqatlar, seleksiya və biotexnologiya proqramları vasitəsilə həyata keçirilir.

11.2. Biotexnologiyanın tətbiqi ilə MBGE-dən istifadə etməklə bir sıra mədəni bitkilərin yeni yüksək məhsuldar, keyfiyyətli, stress amillərinin təsirinə davamlı, yerli şəraitə uyğun sort və formaları yaradılır və ya mövcud sortlarda hər hansı bir əlamətin yaxşılaşdırılması həyata keçirilir.

11.3. Qorunub-saxlanan və qiymətləndirilən MBGE-dən lazımi strategiyalar vasitəsilə təlim və təhsil, rekreasiya və şəhər yaşllaşdırılması proqramlarında da istifadə olunur.

11.4. İstifadə üçün götürülmüş nümunələrlə bağlı aparılmış hər hansı fəaliyyət barədə məlumatlar MBGEMK-nın məlumat bazasına daxil edilməlidir.

11.5. İstifadə ilə bağlı hər hansı gəlir (məsələn, sort yaradılması ilə bağlı) formalaşarsa, onun müqavilədə nəzərdə tutulmuş hissəsi MBGEMK-ya təqdim edilməlidir.

11.6. İstifadənin ümumi təşkili aşağıdakı təsviri modelə uyğun ümumiləşdirilməlidir:

Seleksiya proqramları	Nəzəri tədqiqatlar	Biotexnologiya
Farmakologiya	Ərzaq təhlükəsizliyi	Rekreasiya
İstifadə məhsulları		
Yüksək məhsuldar, keyfiyyətli, biotik və abiotik amillərin mənfəətinə davamlı, yerli agroekoloji və becərmə şəraitlərinə uyğun sort, forma, hibrid	Dərmanlar və digər tibbi preparatlar, ərzaq, geyim, aşılayıcı, boyaq və digər sənaye məhsulları, tikinti və digər təsərrüfat vasitələri	
Kənd təsərrüfatı sistemlərinin diversifikasiyası	On-farm müxtəliflik	

12. Sənədləşdirmə

12.1. Nümunələrin formalaşdırılması, idarə olunması və hərəkəti haqqında məlumatlar yayılan materiallara əlavə olunmalıdır. Hər bir nümunənin pasport məlumatları olmalıdır.

12.2. Nümunələrin pasport məlumatları bitkilərin pasport deskriptorlarının köməyi ilə sənədləşdirilir.

12.3. Azərbaycanın mədəni bitkilərinin genetik ehtiyatlarının milli kataloqu respublika ərazisində MBGEMK-da mövcud olan nümunələr haqqında məlumatlardan ibarətdir.

12.4. Kataloqa pasport məlumatları ilə yanaşı, xarakteristika və səciyyəli sənədlər məlumatları da daxil edilir.

12.5. Kataloqda biotexnologiya, genomika, proteomika və bioinformatika elmləri sahəsində əldə edilən molekulyar məlumatlar da qeyd olunur.

12.6. Materialın saxlanması və istifadə olunması ilə bağlı bütün məlumatlar MBGEMK-nın məlumat bazasına daxil edilir. Bu zaman pasport deskriptorlarından istifadə olunur. Pasport deskriptorlarının siyahısı beynəlxalq təşkilatlarla razılaşdırılmaqla Elmi-Texniki Şura tərəfindən vaxtaşırı təsdiq edilir.

12.7. Məlumat bazalarının istifadəçilər üçün əlçatan olması təmin edilməlidir. Məlumat bazasının hansı hissəsinin ümumi istifadə üçün açıq olması məsələsinə Elmi-Texniki Şurada baxılır və qərar qəbul edilir.

12.8. MBGEMK-nın məlumat bazasının hansı hissəsinin beynəlxalq sistemlərə inteqrasiya üçün açıq olması məsələsinə Elmi-Texniki Şurada baxılır və müvafiq qərar qəbul edilir.

13. MBGE-nin paylanması və mübadiləsi

13.1. Toxumlar milli qanunvericiliyə, müvafiq beynəlxalq müqavilə və konvensiyalara uyğun olaraq mübadilə edilir və ya paylanır.

13.2. Mübadilə saziş bağlamaqla həyata keçirilir.

13.3. Toxumların paylanması və mübadiləsi üçün tələb olunan xərclər tərəflər arasında razılaşdırılmadıqda, bu xərclər istifadəçi tərəfindən ödənilməlidir.

13.4. Ehtiyatlar tükəndikdə, istifadəçilərin tələbini təmin etmək üçün genbankdan nümunələr çoxaldılmaq üçün müvafiq laboratoriyalara təhvil verilməlidir (8 nömrəli əlavə).

14. Təhlükəsizlik

14.1. MBGEMK-da başqa hadisələrlə yanaşı, elektrik enerjisinin kəsilməsi, yanğın, subasma və zəlzələ halları üçün risklərin idarə edilməsi strategiyası hazırlanmalıdır.

14.2. Genbank əməyinin mühafizəsi və texniki təhlükəsizlik sahəsində mövcud tələblərə cavab verməlidir.

14.3. Saxlanma yerinin ərazisində qoruyucu paltarlardan istifadə olunmalıdır. Genbankda siqnalizasiya, qurutma kameraları və soyuducuların qarılmasının içəridən də açılması üçün qurğular daxil olmaqla, xüsusi avadanlıqlar quraşdırılmalıdır.

14.4. Genbankda əsas elektrik təchizat şəbəkəsi kəsildikdə, avtomatik işə düşən qəza generatoru olmalıdır.

14.5. Qurudulma və saxlanma yerində faktiki parametrlərin izlənməsi üçün temperatur nəzarət sayğacları quraşdırılmalıdır.

14.6. Genbankda yanğın siqnalizasiyası və yanğınsöndürmə avadanlıqları olmalıdır. Tez-tez ildırım çaxması baş verən rayonlarda genbank ildırım keçiricisi ilə təchiz edilməlidir.

15. MBGEMK-nın toplanması, saxlanması və bərpasının təşkili

15.1. MBGEMK-nın toplanması, saxlanması və bərpasının təşkili üzrə fəaliyyətlər aşağıdakı sxem üzrə həyata keçirilir:

"Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi Qaydaları"na

1 nömrəli əlavə

Toplanan bitki haqqında məlumatlar

Toplanma yerinin -si _____	Kolleksiya -si _____	Foto -si _____
Cinsi _____	Növü _____	Yerli adı _____
Yarımnöv / variasiya _____	Barvermə H / Y _____	Suvarılan / Dəmyə _____
Çiçəklənmə H / Y _____	Populyasiya tipi _____	Təmizlənmiş H / Y _____
Çiçəyin rəngi _____	Nümunənin statusu _____	Sıxlıq % _____
Toxum neçə bitkidən yığılır _____	İnkişaf tipi _____	Herbari H/Y _____
Qeydlər _____		

Toplanma yerinin -si _____	Kolleksiya -si _____	Foto -si _____
Cinsi _____	Növü _____	Yerli adı _____
Yarımnöv / variasiya _____	Barvermə H / Y _____	Suvarılan / Dəmyə _____
Çiçəklənmə H / Y _____	Populyasiya tipi _____	Təmizlənmiş H / Y _____
Çiçəyin rəngi _____	Nümunənin statusu _____	Sıxlıq % _____
Toxum neçə bitkidən yığılır _____	İnkişaf tipi _____	Herbari H/Y _____
Qeydlər _____		

Populyasiyanın tipi:

AC - qabaqcıl sort
CV - sort
BL - seleksiya xətti
IA - qədim, ənənəvi sort
MU - mutant
UN - naməlum
GS - genetik ştok
RM - seleksiya materialı
WI - yabanı
WE - alaq
UC - rayonlaşmamış sort

İnkişaf tipi:

F - fakültativ
S - yazlıq
W - payızlıq

Sıxlıq:

1 - <1%, çox az, nadir
2-1 - 5%, nadir
3-5 - 25%, ümumi
4 - >25%, yüksək dərəcədə örtülmüş

Nümunənin statusu:

PO - populyasiya
PL - təmiz xətt
ML - çəxxətli
SG - seqreasiya populyasiyası
SP - bir bitkinin nəsl
MX - qarışıq
U - naməlum
SE - kütləvi seleksiya

"Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi Qaydaları"na

2 nömrəli əlavə

Toplanmış bitki nümunəsi haqqında əlavə məlumatlar

Yığıldığı yerin kodu _____	Kolleksiya -si _____
Elmi adı _____	
Yerli adı _____	
Bitki qrupu _____	Ekoloji _____ mərtəbəlik _____ Fitosenoz _____
Coğrafi areal tipi (vətəni) _____	Dominanlıq _____
Qeydlər _____	
Yığıldığı yerin kodu _____	Kolleksiya -si _____
Elmi adı _____	
Yerli adı _____	
Bitki qrupu _____	Ekoloji _____ mərtəbəlik _____ Fitosenoz _____
Coğrafi areal tipi (vətəni) _____	Dominanlıq _____
Qeydlər _____	
Yığıldığı yerin kodu _____	Kolleksiya -si _____
Elmi adı _____	
Yerli adı _____	
Bitki qrupu _____	Ekoloji _____ mərtəbəlik _____ Fitosenoz _____
Coğrafi areal tipi (vətəni) _____	Dominanlıq _____
Qeydlər _____	

Ekoloji qrup:

M - mezofit
K - kserofit
HI - hidrofıt
HA - halofıt

Bitki qrupu:

Q - qida
Y - yem
Ef - efiryağlı
D - dərman
O - oduncaqlı
L - lifli
B - bəzək-dekorativ
Digər - qeyd etməli

Mərtəbəlilik:

1 - ən hündür
2 - hündür
3 - orta
4 - aşağı
5 - ən aşağı

"Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi Qaydaları"na

3 nömrəli əlavə

Ekspedisiyanın kodu _____ Toplanma yerinin nömrəsi _____ Tarix _____
Kollektorlar _____
En dairəsi _____ Uzunluq dairəsi _____ Hündürlük _____ m Yağının miqdarı _____ mm
Ölkə _____ Rayon _____ Kənd _____
Yerləşdiyi ərazi _____
Foto _____ Torpağın rəngi _____

Sahə	Kod	Deskriptor	Sahə	Kod	Deskriptor
1	2	3	4	5	6
Su rejimi	FD	Sərbəst-quraq - drenaj	Relyef	E 6	Dik yamac 30% +
	FR	Sərbəst, drenajsız		L 2	Düzən 0-3%
	WT	Qrunt suları		0 5	Dağətəyi 16-30%
	SW	Bataqlıq		R 4	Təpəlik 8-16%
Yamacın cəhəti	E	Şərq		U 3	Dalğalı 3-8%
	SE	Şimal-şərq		7	Kəskin parçalanmış
	F	Düz yer	Torpağın mexaniki tərkibi	SA	Qumlu
	N	Şimal		CA	Əhəngli
	S	Cənub		CL	Yağlı-gilli
	W	Qərb		CY	Giltorpaq
	SW	Şimal-qərb		LO	Giləçəli
Əldə etmə mənbəyi	A	Şumlanmış torpaq		GR	Çınqıl
	AC	Mədəni bitki		HO	Yüksəkhumuslu
	DI	Pozulmuş		GR	Çınqıl
	FO	Meşə		SL	Qumluca
	PA	Otlaq		ST	Daşlıq
	PE	Qoruq		SC	Qumlu-gilli
	RS	Yolun kənarı		SI	Alluvi, lil
	WL	Meşə zolağı və ya kənarı		OT	Digər
	BY	Həyətyanı sahə	Torpağın dərinliyi	A	0-10 sm
	CM	Market, bazar		B	10-20 sm
	FM	Sahəkənarı		C	20-40 sm
	FS	Anbar		D	40+ sm
	GR	Çəmən	Otarılma səviyyəsi	1	yoxdur
	IN	Təşkilat		2	yüngül
	LM	Yerli bazar		3	orta
	OR	Meyvə bağı		4	güclü
	SP	Əkin otlağı		5	Tam/ biçilmiş
	TR	Xırman	Toplanma ərazisinin sahəsi	1	1 m ²
	WS	Çaykənarı, vadi		2	1-10 m ²
Ana süxur	B	Qarıışıq		3	10-100 m ²
	C	Daşlıq		4	100-1000 m ²
	SA	Qumdaşı		5	>1000 m ²
	LI	Əhəngdaşı, dolomit	Torpağın PH-ı	1	<4 çox aşağı
	L	Qranit		2	4-5.5 aşağı
	AL	Allüvi		3	5.5-7.5 orta
	BA	Bazalt (vulkanik süxur)		4	7.5-9 yüksək
	OT	Digər		5	<9 çox yüksək
Duzluluq	1	Yoxdur			konkret
	2	Aşağı	Torpağın HCl-ə reaksiyası	1	Vox
	3	Orta		2	Zəif
	4	Yüksək		3	Güclü
	5	Var			

Əlaqədar növlər _____
Dominant növlər _____
Digərləri _____
Qeydlər _____

qorunub saxlanması, mübadiləsi, paylanması və istifadəsi mərhələlərində keçirilir.

2. Dövlət nəzarətinin məqsədi

2.1. Dövlət nəzarətinin təşkilinin məqsədi MBGE-nin müəyyən edilmiş formalarda etibarlı mühafizəsinin, hərtərəfli öyrənilməsinin və səmərəli istifadəsinin təmin edilməsi, nadir və itmək təhlükəsində olan bitki növləri və sortlarının ölkədən icazəsiz ixracının, insanların həyatı, sağlamlığı və ətraf mühit üçün təhlükə törədən biləcək, xüsusilə genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin ölkəyə idxalının və istifadəsinin qarşısının alınması, respublikada müvafiq sahələrdə aparılan fəaliyyətlərə, o cümlədən dövlət elmi tədqiqat və seleksiya proqramlarının icrasına şərait yaradılması tədbirlərinin həyata keçirilməsindən ibarətdir.

2.2. Mədəni bitkilərin və onların yabanı əcdadlarının genetik ehtiyatlarının öyrənilməsi, toplanması, xüsusi şəraitdə qorunub saxlanması, elmi tədqiqat, seleksiya, təhsil və digər məqsədlərlə daxili və xarici mübadiləsi əməliyyatları MBGE üzrə fəaliyyət hesab edilir.

2.3. MBGE üzrə fəaliyyətlərə dövlət nəzarətini həyata keçirən orqanlar bu ehtiyatların tələblərə uyğun inventarlaşdırılması, toplanması, saxlanması, dublikatlaşdırılması, genbanklarda qablaşdırılması, etiketləşdirilməsi və mübadiləsi şərtlərini müəyyən edən texniki, ekoloji və fitosanitar norma və qaydalarla riayət edilməsinə nəzarət təmin edirlər.

2.4. MBGE-nin mühafizəsi və səmərəli istifadəsinin təmin edilməsi sahəsində standartlara və tələblərə əməl olunmasına dövlət nəzarəti funksiyalarının həyata keçirilməsində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müvafiq bölmə və strukturlarının iştirakı nəzərdə tutulur.

2.5. MBGE-nin toplanması, daxili və xarici mübadiləsi, mühafizəsi, tədqiqi, paylanması və istifadəsi zamanı Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq kodeks, konvensiya və sazişlərin tələblərinə.

2.5.1. müvafiq normalara və qaydalara istinad edilməklə, təhlükəsizlik texnikasına və əmək gigiyenasına;

2.5.2. bitki nümunələrinin genetik təmizliyi və həyat qabiliyyətini təmin edən metroloji qaydalara və normalara;

2.5.3. bitki nümunələrinin təbii təndən toplanması zamanı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq kodeks, konvensiya və sazişlərin tələblərinə.

2.6. MBGE-nin mübadiləsi, genbanka daxil edilməsi və oradan xaric olunması, nümunələrin sənədləşdirilməsi, etiketləşdirilməsi zamanı aşağıdakılara əməl edilməlidir:

2.6.1. xaricə göndərilən nümunələrin qablarının üzərində onların kataloq nömrəsi, latınca elmi adları (eyni zamanda, digər deskriptorlar da yazıla bilər) göstərilməlidir;

2.6.2. MBGE kolleksiyalarının sahibləri bu kolleksiyaları beynəlxalq standartlara uyğun pasport deskriptorları əsasında sənədləşdirilməli və onların kompüter məlumat bazalarını yaratmalıdırlar;

2.6.3. nümunələr genbankda saxlanma, mübadilə, paylanma və digər məqsədlərlə qablaşdırılan zaman nümunələrin qabları üzərindəki etiketlərdə nümunənin əsas identifikatoru (milli nömrəsi), latınca elmi adı, genbanka qoyulma və ya reproduksiya ili və mənşə ölkəsi qeyd edilməlidir. Etiketdə qeyd edilən bu məlumatlar həmin nümunə haqqında məlumat bazasında olan məlumatlarla eyni olmalıdır.

2.7. Ölkədə mövcud olan və müvafiq şəkildə qeydiyyatdan keçmiş kolleksiyaların məlumat bazaları Milli Əlaqələndirici İnstitutun nəzdində fəaliyyət göstərən Mərkəzi Məlumat Bazasına inteqrasiya edilməlidir.

2.8. MBGE-nin mübadiləsi, tədqiqat, təlim, seleksiya və digər məqsədlərlə paylanması zamanı lazım olan sənəd və formalar Azərbaycan dilində olmalıdır.

2.9. MBGE-nin xaricdən idxalı zamanı nümunələr aşağıdakı sənədlərlə müşayiət olunmalıdır:

2.9.1. nümunələrin gətirildiyi ölkənin müvafiq orqanları tərəfindən verilmiş fitosanitar sertifikatı;

2.9.2. nümunələrin genetik modifikasiya olunmadığını təsdiq edən sənəd;

2.9.3. nümunənin mənşəyini göstərən sənəd;

2.9.4. nümunələrin kommersiya dəyəri haqda sənəd;

2.9.5. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Nəzarət Xidməti tərəfindən idxal üçün verilmiş icazə sənədi; ^[2]

2.9.6. idxal edilən nümunələrin siyahısı.

2.10. Xarici ölkələrdə yerləşən genbanklarda saxlanılan Azərbaycan mənşəli nümunələrin ölkəyə idxalı zamanı bu Qaydaların 2.9.2-ci, 2.9.3-cü, 2.9.4-cü və 2.9.5-ci maddələrində sadalanan sənədlər tələb edilir.

2.11. MBGE-nin ixracına Elmi-Texniki Şura tərəfindən verilmiş icazə sənədi Milli Əlaqələndirici İnstitutun rəsmi blankında çap edilir, Elmi-Texniki Şuranın sədri tərəfindən imzalanır. İcazə sənədinə Milli Əlaqələndirici İnstitutun möhürü vurulur.

2.12. MBGE-nin xaricə ixrac edilən nümunələri Elmi-Texniki Şuranın icazə sənədi ilə (həmçinin, qəbul edilən ölkənin tələblərinə uyğun sənədlərlə) müşayiət olunur.

3. Dövlət nəzarətinin aparılması qaydaları

3.1. Dövlət nəzarətinin təşkili və keçirilmə formaları "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və qüvvədə olan digər qanunvericilik aktlarına uyğun həyata keçirilir.

3.2. Kolleksiyaların elmi rəhbərləri kolleksiyada aparılan elmi tədqiqat işləri, nümunələrin hərəkəti və mövcud vəziyyəti, məlumat bazasında toplanmış informasiya və digər məsələlər üzrə yarımillik və illik elmi-texniki hesabatları hazırlayaraq Milli Əlaqələndirici İnstitutu təqdim etməlidirlər.

3.3. Milli Əlaqələndirici İnstitut kolleksiyaların saxlanma vəziyyətinə, MBGE-nin toplanması, paylanması və MBGE üzrə digər fəaliyyətlərin həyata keçirilməsinə tam nəzarət etmək üçün monitorinqlər keçirir.

3.4. Müvafiq nəzarət və monitorinq funksiyalarını icra etmək üçün Milli Əlaqələndirici İnstitut tərəfindən səlahiyyətli şəxs təyin edilir.

3.5. Səlahiyyətli şəxs aşağıdakı hüquqlara malikdir.

3.5.1. Milli Genbank istisna olmaqla, MBGE üzrə fəaliyyət göstərən elmi tədqiqat müəssisələrinin, genbankların və kolleksiyaların (bundan sonra - MBGE subyektləri) rəhbərliyini və ya sahiblərini 3 (üç) iş günü əvvəl məlumatlandırmaqla, monitorinq aparmaq üçün onların ərazilərinə sərbəst daxil olmaq;

3.5.2. onlardan nəzarət üçün tələb edilən məlumatları və sənədləri almaq, məlumat bazalarını araşdırmaq;

3.5.3. mühafizə edilən nümunələrdən monitorinq məqsədi ilə seçib götürmək.

3.6. MBGE subyektlərinin rəhbərləri dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün müvafiq şərait yaratmalıdırlar.

3.7. Dövlət nəzarətinin nəticələri aktla (arayışla və ya inzibati protokolla) rəsmiləşdirilir. Aktda nəzarətinin soyadı, adı, atasının adı və vəzifəsi göstərilir. Aktın bir nüsxəsi MBGE subyektinin rəhbərinə təqdim edilir. Aktda aşağıdakı məlumatlar göstərilir:

3.7.1. hüququ və ya fiziki şəxslər haqqında (müəssisənin ünvanı, müəssisə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı) və nəzarəti aparən səlahiyyətli şəxslər barədə məlumatlar (vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı);

3.7.2. nəzarətin aparılmasının səbəbləri və müddəti;

3.7.3. araşdırma haqqında məlumatlar, sınaq üçün götürülən nümunələr və sınaq protokolu;

3.7.4. araşdırmanın nəticələri.

3.8. Dövlət nəzarətinin nəticələri barədə akt, arayış və protokol inzibati qərarların qəbul edilməsi üçün əsas olan hüquqi sənədlərdir.

3.9. Yoxlamaların nəticələri Elmi-Texniki Şurada müzakirə edilir və yuxarı orqanlar qarşısında vəsatət qaldırılır.

4. MBGE üzrə fəaliyyət formalarının dayandırılması

4.1. Dövlət nəzarətini həyata keçirən səlahiyyətli şəxs aşkar olunmuş pozuntular barədə MBGE subyektinin rəhbərinə xəbərdarlıq edir.

4.2. Azərbaycan Respublikasında MBGE üzrə fəaliyyət formalarının biri və ya bir neçəsi aşağıdakı hallarda dayandırılır:

4.2.1. MBGE nümunələrinin toplanması qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş və ya Elmi-Texniki Şura tərəfindən təsdiq edilmiş tələblərə uyğun aparılmadıqda;

4.2.2. kolleksiyaların saxlanması şəraiti lazımi normativlərə uyğun olmadıqda;

4.2.3. MBGE nümunələrinin sənədsiz, qüvvədə olma müddəti bitmiş normativ sənədlə və ya müəyyən olunmuş qaydada tanınmamış sənədlə idxal və ya ixracına cəhd göstərildikdə;

4.2.4. MBGE üzrə fəaliyyətin (kolleksiyaların inventarlaşdırılması, nümunələrin hər hansı hərəkətinin qeydiyyatı və s.) sənədləşdirilməsi tələblərə uyğun aparılmadıqda;

4.2.5. ölkədən çıxarılması və ya ölkəyə gətirilməsi qadağan edilmiş bitki nümunələrinin ixracına və idxalına cəhd göstərildikdə;

4.2.6. MBGE kolleksiyaları və onlarda olan nümunələr haqqında Milli Əlaqələndirici İnstitutu və ya Elmi-Texniki Şuraya tələb olunan informasiyaları verməkdən imtina edildikdə;

4.2.7. Milli Genbankın əsasnaməsinə və MBGE-nin milli kolleksiyalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi qaydalarına əməl olunmadıqda.

4.3. MBGE-nin etibarlı mühafizəsinin və səmərəli istifadəsinin pozulmasında təqsirkar olan şəxslər qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr
tarixli 259 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir

3 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasına məxsus ənənəvi mədəni brend bitkilərinin və onların areallarının

SİYAHISI

1. Dənli taxıl və paxlalı bitkilər üzrə

Sıra -si	Bitkinin və sortun adı	Arealı
1.1.	Arpa	
1.1.1.	Naxçıvan dənli	Naxçıvan MR
1.1.2.	Ağ arpa	Cəlilabad
1.2.	Noxud	
1.2.1.	Yerli Astarxanbazar	Cəlilabad

2. Kartof, tərəvəz-bostan bitkiləri üzrə

Sıra -si	Bitkinin və sortun adı	Arealı
1	2	3
2.1.	Kartof	
2.1.1.	Yerli Gədəbəy	Gədəbəy, Tovuz rayonları

2.1.2.	Ağçiqək	Gədəbəy, Tovuz rayonları
2.1.3.	Yerli Tovuz	Gədəbəy, Tovuz rayonları
2.1.4.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.1.5.	Telman	Ortadaqlıq zona
2.2.	Ağbaş kələm	
2.2.1.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.2.2.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.2.3.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.3.	Pomidor	
2.3.1.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.3.2.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.3.3.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.3.4.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.3.5.	Qarabağ	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.3.6.	Qala	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.3.7.	Savalan	Respublika üzrə
2.3.8.	Qusarçay	Quba, Qusar, Xaçmaz rayonları
2.4.	Badımcan	
2.4.1.	Atabəyi	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.4.2.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.4.3.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.4.4.	Ağca	Respublika üzrə
2.4.5.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.4.6.	Qarayazı	G ə n c ə bölgəsi, Qazax, Tovuz rayonları
2.4.7.	İdrisi	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.4.8.	Qara badımcan	Respublika üzrə
2.5.	Şirin bibər	
2.5.1.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.5.2.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.5.3.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.5.4.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.6.	Acı bibər	
2.6.1.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.6.2.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.6.3.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.6.4.	Yerli Gəncə	G ə n c ə bölgəsi, Qazax, Tovuz rayonları
2.7.	Xiyar	
2.7.1.	Yerli Gəncə	G ə n c ə bölgəsi, Qazax, Tovuz rayonları
2.7.2.	Naxçıvan gülbələri	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.7.3.	Ağ xiyar	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Şəki, Qəbələ, Oğuz rayonları
2.7.4.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.7.5.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.7.6.	Yerli Şax xiyar	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.8.	Baş soğan	
2.8.1.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.8.2.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.8.3.	Yerli Masallı	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.8.4.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.8.5.	Çatal (Gəncə)	G ə n c ə bölgəsi, Qazax, Tovuz rayonları
2.8.6.	Yerli Hövsan	Abşeron
2.9.	Kəvər	
2.9.1.	Yerli İmişli	İmişli, Saatlı, Sabirabad rayonları
2.9.2.	Yerli Zəngilan	Zəngilan, Qubadlı rayonları
2.9.3.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.9.4.	Yerli Cəlilabad	L ə n k ə r a n, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.9.5.	Yerli İsmayılı	İsmayılı rayonu
2.10.	Şalot soğan	
2.10.1.	Yerli İsmayılı	İsmayılı rayonu
2.11.	Sarımsaq	
2.11.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.11.2.	Yerli Cəlilabad	L ə n k ə r a n, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.11.3.	Yerli İsmayılı	İsmayılı rayonu
2.11.4.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.12.	Mətbəx çuğunduru	
2.12.1.	Naxçıvan süfrə çuğunduru	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.12.2.	Lənkəran süfrə çuğunduru	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.12.3.	Xaçmaz süfrə çuğunduru	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.13.	Yeməli yerləkü	
2.13.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.13.2.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.13.3.	Yerli Gədəbəy	Gədəbəy rayonu
2.13.4.	Yerli bənövşəyi	A b ş e r o n, Gədəbəy rayonları, Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.14.	Ağ turp	
2.14.1.	Naxçıvan payızlıq	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.14.2.	Xaçmaz payızlıq	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.15.	Qırmızı turp	
2.15.1.	Naxçıvan yazlıq	Naxçıvan Muxtar Respublikası

2.15.2.	Abşeron yazlıq	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.15.3.	Xaçmaz yazlıq	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.15.4.	Lənkəran yazlıq	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.16.	Qara turp	
2.16.1.	Payızlıq qara turp	Abşeron, Quba, Xaçmaz rayonları
2.17.	Tərəvəz lobyası	
2.17.1.	Çil piyada	Respublika üzrə
2.17.2.	Çil atlı	Respublika üzrə
2.17.3.	Yerli Zaqatala	Zaqatala rayonu
2.17.4.	Ordubad maşı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.17.5.	Yerli Balakən	Balakən rayonu
2.18.	İspanaq	
2.18.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.18.2.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.18.3.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.18.4.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.18.5.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.18.6.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.19.	Şüyüd	
2.19.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.19.2.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.19.3.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.19.4.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.19.5.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.19.6.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.20.	Havuc	
2.20.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.20.2.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.20.3.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.20.4.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.20.5.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran zonası
2.21.	Kərəviz	
2.21.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.21.2.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.21.3.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.21.4.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.21.5.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.21.6.	Yerli Gəncə	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.22.	Cəfəri	
2.22.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.22.2.	Yerli Gəncə	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.22.3.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.22.4.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.22.5.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.22.6.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.23.	Razyana	
2.23.1.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.23.2.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.23.3.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.23.4.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.23.5.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.23.6.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.23.7.	Yerli Ağcabədi	Ağcabədi, Beyləqan, İmişli, Saatlı rayonları
2.24.	Keşniş	
2.24.1.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.24.2.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.24.3.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara və Masallı rayonları
2.24.4.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran zonası
2.24.5.	Yerli Gəncə	Gəncə bölgəsi, Qazax, Tovuz rayonları
2.24.6.	Ağ keşniş	Gəncə bölgəsi, Qazax, Tovuz rayonları
2.24.7.	Yerli Gədəbəy	Gədəbəy rayonu
2.25.	Acı tərəvəz (vəzəri)	
2.25.1.	Qodem	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.25.2.	Enliyarpaq vəzəri	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.25.3.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara və Masallı rayonları
2.25.4.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran zonası
2.25.5.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.25.6.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu
2.25.7.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.26.	Su tərəsi	
2.26.1.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.26.2.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran zonası
2.26.3.	Yerli Cəlilabad	Cəlilabad rayonu
2.26.4.	Yerli İsmayilli	İsmayilli rayonu

2.26.5.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.26.6.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.27.	Yarpaq xardal	
2.27.1.	Yerli Lənkəran	Lənkəran, Astara, Masallı rayonları
2.27.2.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran suvarılan ovalıq zonası
2.27.3.	Yerli Cəlilabad	Lənkəran, Cəlilabad, Biləsuvar rayonları
2.27.4.	Yerli İsmayılı	İsmayılı rayonu
2.27.5.	Yerli Xaçmaz	Quba, Xaçmaz, Qusar rayonları
2.27.6.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.28.	Reyhan	
2.28.1.	Yaşıl reyhan	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Gəncə bölgəsi
2.28.2.	Bənövşəyi reyhan	Respublika üzrə
2.28.3.	Xırda reyhan	Respublika üzrə
2.28.4.	İri reyhan	Respublika üzrə
2.28.5.	Dəstəvari reyhan	Respublika üzrə
2.29.	Süfrə qabağı	
2.29.1.	Lənkəran boğması	Lənkəran, Masallı, Astara rayonları
2.29.2.	Yerli Masallı	Lənkəran, Masallı, Astara rayonları
2.29.3.	Yerli Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.29.4.	Yerli Ordubad	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.29.5.	Daş kudu	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.29.6.	Boranı	Lənkəran, Masallı, Astara rayonları
2.29.7.	Pilov kudu	Lənkəran, Masallı, Astara rayonları
2.30.	Göy qabaq	
2.30.1.	Yerli Abşeron	Böyük və Kiçik Qafqazın suvarılan dağətəyi-düzən zonası, Samur-Şabran ovalıq zonası
2.31.	Süfrə qarpızı	
2.31.1.	Cəfərxan	Respublika üzrə
2.31.2.	Qara qarpız	Lənkəran rayonu
2.31.3.	Yerli Sabirabad	Sabirabad, Saatlı rayonları
2.31.4.	Çələbi	Sabirabad, Saatlı rayonları
2.31.5.	Saday	Sabirabad, Saatlı rayonları
2.32.	Yemiş (qovun)	
2.32.1.	Turacı	Kürsahili rayonlar
2.32.2.	Dostucan	Kürsahili rayonlar
2.32.3.	Tor yemiş	Kürsahili rayonlar
2.32.4.	Qarasaqqal şalağı	Kürsahili rayonlar
2.32.5.	Qəhvəyi sineyvaz	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.6.	Sarı sineyvaz	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.7.	Yaşıl sineyvaz	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.8.	Buğda toxum	Abşeron yarımadası
2.32.9.	Həmkar	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.10.	Qələmqaş	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.11.	Həsənbəyi	Kürsahili rayonlar
2.32.12.	Miəndab	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.13.	Ağ nabat	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.14.	Şahnəzər	Kürsahili rayonlar
2.32.15.	Qızıl yemiş	Kürsahili rayonlar
2.32.16.	Şaxtaxtı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.17.	Uzunoba qovunu	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.18.	Əylis qovunu	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.19.	Göy güləbi	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.20.	Göy nabat	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.21.	Nobar	Kürsahili rayonlar
2.32.22.	Narıncı	Kürsahili rayonlar
2.32.23.	Abşeron gözəli	Abşeron yarımadası
2.32.24.	Şami	Kürsahili rayonlar
2.32.25.	Qarapoçaq	Kürsahili rayonlar
2.32.26.	Minbaş	Kürsahili rayonlar
2.32.27.	Xumu yemiş	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.28.	Çubuq həmkar	Kürsahili rayonlar
2.32.29.	Binə yemişi	Abşeron yarımadası
2.32.30.	Qarasaqalax	Kürsahili rayonlar
2.32.31.	Ağ qəndi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
2.32.32.	Qara güləbi	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.33.	Sarı güləbi	Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron yarımadası
2.32.34.	Çaylı yemişi (Dadaştumu)	Abşeron yarımadası

3. Bəzək bitkiləri üzrə

Sıra-si	Bitkinin və sortun adı	Arealı
3.1.	Qızıl gül	
3.1.1.	Yerli Zaqatala	Zaqatala rayonu
3.2.	Xan Bülbül	Qarabağ bölgəsi

4. Dərman bitkiləri üzrə

Sıra-si	Bitkinin və sortun adı	Arealı
4.1.	Nanə	
4.1.1.	Nanəcövhar	Gəncə bölgəsi
4.1.2.	Yarpız	Gəncə və Qarabağ bölgələri

5. Meyvə və üzüm bitkiləri üzrə

Sıra-si	Bitkinin və sortun adı	Arealı
1	2	3
5.1.	Alma	
5.1.1.	Cır Hacı	Quba, Şəki rayonları

5.1.2.	Sarı Turş	Quba, Şəki rayonları
5.1.3.	Qara Turş	Quba, Şəki rayonları
5.1.4.	Qızıl Əhmədi	Şəki - Zaqatala, Qəbələ-İsmayilli rayonları
5.1.5.	Şirvan gözəli	Göyçay, Ağdaş rayonları
5.1.6.	Əyyubi	Quba rayonu
5.1.7.	Qışlıq qırmızı Cibir	Qusar rayonu, Cibir kəndi
5.1.8.	Seyid Şükri	Quba rayonu
5.1.9.	Şıxı Canı	Quba rayonu
5.1.10.	Darağı	Ordubad rayonu
5.1.11.	Loğazbəyi	Ordubad rayonu, Dırmıs kəndi
5.1.12.	Kapanc	Zaqatala və Balakən rayonları
5.1.13.	İlik alma	Zaqatala və Balakən rayonları
5.1.14.	Tıqını	Qarabağ bölgəsi
5.1.15.	Ağ boz	Qarabağ bölgəsi
5.1.16.	Xuc alma	Quba rayonu
5.1.17.	Şirvan Mişki	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.1.18.	Cənnət alması	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.1.19.	Hilal alma	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.1.20.	Rəcəbi	Ordubad rayonu
5.2.	Armud	
5.2.1.	Abasbəyi	Quba rayonu
5.2.2.	Cəbrayıl	Cəbrayıl rayonu
5.2.3.	Cır Nadiri	Quba rayonu
5.2.4.	Çiç armudu	Ordubad rayonu
5.2.5.	Əhməd Qazı	Quba rayonu
5.2.6.	Əncir armud	Quba rayonu
5.2.7.	Gəlin barmağı	Quba rayonu
5.2.8.	Güləbi	Quba rayonu
5.2.9.	Hacı armud	Quba rayonu
5.2.10.	Halvayı	Quba rayonu
5.2.11.	İdris qara	Quba rayonu
5.2.12.	İspiki	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.13.	Kəpəyi	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.14.	Küp armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.15.	Kürdüki	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.16.	Qala armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.17.	Qara armud	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.18.	Qarpız armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.19.	Qazma armud	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.20.	Qəlyanı	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.21.	Qorxmazı	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.22.	Qov armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.23.	Məryamkə	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.24.	Nərgilə	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.25.	Nurun-burun	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.26.	Peyğəmbər armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.27.	San armud (Sultanə)	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.28.	Səməd armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.29.	Sarçəbudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.30.	Süleymani	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.31.	Şaftalı armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.32.	Şəkəri	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.33.	Şıxı əhmədi	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.34.	Tapancır	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.35.	Yaşıl armud	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.36.	Yay armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.2.37.	Yemiş armudu	Quba, Şəki-Zaqatala bölgələri
5.3.	Heyva	
5.3.1.	Armudu heyva	Ağdaş rayonu, Ağalı kəndi
5.3.2.	Cardam (Bardağı)	Ağdaş rayonu, Cardam kəndi
5.3.3.	Kürdəmir heyvası	Şirvan bölgəsi
5.3.4.	Qara heyva (Camiş heyva)	Ləki kəndi
5.3.5.	Qaraman (Baxçalı)	Göyçay rayonu, Qaraman kəndi
5.3.6.	Ordubad	Ordubad rayonu
5.3.7.	Pensər	Pensər kəndi
5.3.8.	Sarı heyva	Şirvan bölgəsi
5.3.9.	Vələçin	Şəki və Qax rayonları
5.4.	Gilas	
5.4.1.	Ablax	Gəncə bölgəsi
5.4.2.	Acıqara	Gəncə bölgəsi
5.4.3.	Əbrəşi	Ordubad rayonu
5.4.4.	Xalidə	Ordubad rayonu
5.4.5.	Xasməmməd	Quba rayonu
5.4.6.	İsfahan	Quba-Xaçmaz bölgəsi
5.4.7.	Qara giləs	Quba-Xaçmaz bölgəsi
5.4.8.	Nərmin	Quba-Xaçmaz bölgəsi
5.4.9.	Nüsnüs	Quba-Xaçmaz bölgəsi
5.4.10.	Şirin	Quba-Xaçmaz bölgəsi
5.4.11.	Şiringara	Quba-Xaçmaz bölgəsi
5.5.	Albalı	
5.5.1.	Göyçay	Göyçay rayonu
5.5.2.	Gəncə	Gəncə bölgəsi
5.5.3.	Əndəmic	Gəncə bölgəsi
5.6.	Gavalı	
5.6.1.	Xatını	Şirvan zonası
5.6.2.	Sarı albuxara	Ordubad rayonu
5.6.3.	Şəkəri (Qara kutabi)	Şirvan zonası
5.6.4.	Vəzri	Ordubad rayonu
5.7.	Alça	
5.7.1.	Ərəş alça	Şirvan zonası
5.7.2.	Gilas	Şirvan zonası
5.7.3.	Göycə	Ordubad rayonu
5.7.4.	Göycə sultanı	Ordubad rayonu
5.7.5.	Qara alça	Ordubad rayonu
5.7.6.	Məmicam	Ordubad rayonu
5.7.7.	Payız mələsi	Ordubad rayonu
5.7.8.	Rəcəbli	Ordubad rayonu
5.7.9.	Sultanı	Ordubad rayonu
5.7.10.	Şabran	Şabran rayonu
5.7.11.	Şabrani	Quba rayonu
5.7.12.	Şirin	Şirvan bölgəsi
5.7.13.	Yay mələsi	Ordubad rayonu

5.7.14.	Yaz mələsi	Naxçıvan, Ordubad rayonu, Şirvan bölgəsi
5.8.	Şaftalı	
5.8.1.	Salami	Ordubad rayonu
5.8.2.	Zəfərami	Ordubad və Qarabağ rayonları
5.8.3.	Narıncı	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.4.	Kəhrəba, Sarı hulu	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.5.	Ağ gərdi	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.6.	Ağ nazlı	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.7.	Təvəli	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.8.	Şəralli	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.9.	Ağ güştü	Naxçıvan, Ordubad rayonu
5.8.10.	Cüyük	Respublika üzrə
5.8.11.	Şirvanmazı (Ağ hulu)	Ağdaş, Göyçay rayonları
5.8.12.	Ordubad narıncısı	Ordubad rayonu
5.9.	Ərik	
5.9.1.	Ağ ərik	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.2.	Ağ Növrəstə	Ordubad rayonu
5.9.3.	Ağ Təbərzə (Balyarım)	Ordubad rayonu
5.9.4.	Ağcanabat	Azərbaycanın cənub bölgəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.5.	Alça ərik	Azərbaycanın cənub bölgəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.6.	Ağca ərik	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.7.	Badamı ərik	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.8.	Əbutalibi	Ordubad rayonu
5.9.9.	Göycənabat	Ordubad rayonu
5.9.10.	Haqverdi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.11.	Hampa ərik	Ordubad rayonu
5.9.12.	Xosrovşahi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.13.	Qaysı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.14.	Qırmızı növrəstə	Naxçıvan Muxtar Respublikası və Cənubi Azərbaycan
5.9.15.	Ordubad sarısı	Ordubad rayonu
5.9.16.	Naxçıvan qırmızı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.9.17.	Sarı ərik	Ordubad rayonu
5.9.18.	Sarı xərci	Ordubad rayonu
5.9.19.	Zeynəddin	Ordubad rayonu
5.9.20.	Zəfərami	Ordubad rayonu
5.9.21.	Şalax	Respublika üzrə
5.9.22.	Təbərzə	Respublika üzrə
5.9.23.	Toxum Şəmsi	Ordubad rayonu
5.10.	Zoğal	
5.10.1.	Armudu	Gəncə bölgəsi, Şəki rayonu
5.10.2.	Sarı kəhrəba zoğal	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.10.3.	Əlvən zoğal	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.10.4.	Ağ zoğal	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.10.5.	Ətli zoğal	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.10.6.	Çəlləkvari zoğal	Şəki-Zaqatala, Gəncə bölgələri
5.10.7.	Qara zoğal	Şəki-Zaqatala, Gəncə bölgələri
5.10.8.	Qırmızı zoğal	Şəki-Zaqatala, Gəncə bölgələri
5.10.9.	İri meyvəli zoğal	Şəki-Zaqatala, Gəncə bölgələri
5.11.	Qoz	
5.11.1.	Seyfi	Ordubad rayonu, Əylis kəndi
5.11.2.	Suğra	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.11.3.	Tala	Zaqatala rayonu
5.11.4.	Ordubad	Ordubad rayonu
5.11.5.	Zaqatala	Zaqatala rayonu
5.11.6.	Tala qoz	Zaqatala rayonu
5.11.7.	Faldar	Zaqatala rayonu
5.11.8.	İlqar	Zaqatala rayonu
5.11.9.	Qara qoz	Zaqatala rayonu
5.11.10.	Qırmızı yarpaq	Zaqatala rayonu
5.11.11.	Məryəm qoz	Zaqatala rayonu
5.11.12.	Yumru qoz	Zaqatala rayonu
5.11.13.	Səməd qoz	Zaqatala rayonu
5.11.14.	Qusar qoz	Qusar rayonu
5.11.15.	Növrəst	Ordubad rayonu
5.11.16.	Əkbəri	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.11.17.	Araz	Naxçıvan, Vələvir kəndi
5.11.18.	Car	Zaqatala rayonu, Car kəndi
5.11.19.	Disar	Ordubad rayonu, Disar kəndi
5.12.	Fındıq	
5.12.1.	Əşrəfi	Şəki-Zaqatala bölgəsi, Qəbələ rayonu, Vəndam kəndi
5.12.2.	Ata-baba	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.3.	Bomba	Zaqatala rayonu
5.12.4.	Oğuz	Oğuz rayonu
5.12.5.	Gəncə fındıq	Gəncə bölgəsi
5.12.6.	Zaqatala	Zaqatala rayonu
5.12.7.	Üzüm şəkər	Zaqatala rayonu
5.12.8.	Qəbələ	Qəbələ rayonu
5.12.9.	Mirzəbəyi	Qəbələ rayonu
5.12.10.	Yağlı fındıq	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.11.	Pərzivan Zərif	Zaqatala rayonu, Pərzivan kəndi
5.12.12.	Nəhəng	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.13.	Arzu	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.14.	Ağ ləpə	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.15.	Aslan-baba	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.16.	Ata-Ulla	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.17.	Barlı	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.18.	Qalib	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.19.	Daş fındıq	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.20.	Qax-faraş	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.21.	Göbəkli	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.22.	Nəsimi	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.23.	Saçaxlı	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.24.	Tala	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.25.	Topqara	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.26.	Unlu fındıq	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.27.	Şiş fındıq	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.28.	Elbarı	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.29.	Firavan	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.12.30.	İri çatax	Şəki-Zaqatala bölgəsi

5.12.31.	Qızıl fındıq	Şəki-Zaqatala bölgəsi
5.13.	Şabalıd	
5.13.1.	Aşlıq	Qəbələ rayonu
5.13.2.	Xanlıq	Qəbələ rayonu
5.13.3.	Bərquhaba	Zaqatala rayonu, Car kəndi
5.13.4.	Sultanı	İsmayilli rayonu
5.13.5.	Car	Zaqatala rayonu, Car kəndi
5.13.6.	Faraş	Qax rayonunun Qum kəndi, Qəbələ rayonunun Vəndam kəndi
5.14.	Badam	
5.14.1.	Mərdəkan	Abşeron, Mərdəkan
5.14.2.	Abşeron	Abşeron yarımadası
5.14.3.	Sarayı	Bakıətrafi kəndlər
5.14.4.	Şahbuz	Şahbuz rayonu
5.15.	Püstə	
5.15.1.	Bülbülə	Abşeron, Bülbülə kəndi
5.15.2.	Əmircan	Abşeron, Əmircan kəndi
5.15.3.	Narınca	Abşeron yarımadası
5.15.4.	Keşlə	Keşlə qəsəbəsi
5.16.	Üzüm	
5.16.1.	Abbasi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.2.	Abşeron qızıl üzümü	Abşeron yarımadası
5.16.3.	Ağ aldərə	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.4.	Ağ almərdan	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.5.	Ağ Hüseyini	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.6.	Ağ kürdəşi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.7.	Ağ oval kişmişi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.8.	Ağ quşürəyi	Qarabağ bölgəsi
5.16.9.	Ağ sahibi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.10.	Ağ şanı	Abşeron yarımadası
5.16.11.	Aqdam qızıl üzümü	Qarabağ bölgəsi
5.16.12.	Ala şanı	Gəncə-Qazax, Şirvan bölgələri
5.16.13.	Bayanşirə	Gəncə-Qazax, Şirvan bölgələri
5.16.14.	Bəndi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.15.	Bənəniyar	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.16.	Beyləqani	Şirvan bölgəsi
5.16.17.	Çil üzüm	Şirvan bölgəsi
5.16.18.	Dəbbi güləbi	Abşeron yarımadası
5.16.19.	Dəvəgözü	Şirvan bölgəsi
5.16.20.	Dana gözü	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.21.	Əlinca üzümü	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.22.	Əlvan	Şirvan bölgəsi
5.16.23.	Əmiri	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.24.	Əskəri	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.25.	Ət mərəndi	Qarabağ bölgəsi
5.16.26.	Güləbi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.27.	Haçabaş	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.28.	Hafizəli	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.29.	Həməşərə	Lənkəran bölgəsi
5.16.30.	Hərne-qıma	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.31.	İnakəmcəyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.32.	Keçəmcəyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.33.	Mədrəsə	Şirvan bölgəsi
5.16.34.	Mələyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.35.	Misqalı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.36.	Naxçıvan Hüseyinisi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.37.	Naxçıvan keçəmcəyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.38.	Naxçıvan muskatı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.39.	Naxçıvan qara şanı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.40.	Naxçıvan qırmızı şanı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.41.	Naxşəbi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.42.	Qalınqabıq	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.43.	Qara Aldərə	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.44.	Qara mərəndi	Şirvan bölgəsi
5.16.45.	Qara quşürəyi	Şirvan bölgəsi
5.16.46.	Qara şanı	Abşeron yarımadası
5.16.47.	Qara sərmə	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.48.	Qırmızı şəfeyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.49.	Qırmızı tayfı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.50.	Qızıl üzüm	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.51.	Səbzə	Abşeron yarımadası
5.16.52.	Qoç üzümü	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.53.	Şabranlı	Abşeron yarımadası
5.16.54.	Şahangir	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.55.	Şamaxı mərəndisi	Şirvan bölgəsi
5.16.56.	Sarı şəfeyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.57.	Sarı Kişmişi	Abşeron yarımadası
5.16.58.	Sarıgül	Abşeron yarımadası
5.16.59.	Şəfeyi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.60.	Şəkərbura	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.61.	Şirvanşahı	Şirvan bölgəsi
5.16.62.	Sısaq	Şirvan bölgəsi
5.16.63.	Tatlı	Gəncə-Qazax bölgəsi
5.16.64.	Təbrizi	Gəncə-Qazax bölgəsi
5.16.65.	Tula gözü	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.66.	Tülküquyruğu	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.67.	Uzun saxımlı	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.68.	Xan üzüm	Şirvan bölgəsi
5.16.69.	Xərçi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.16.70.	Xindoqnu	Qarabağ bölgəsi
5.16.71.	Xırca kişmişi	Abşeron yarımadası
5.16.72.	Zeynəddin üzümü	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.17.	Əncir	
5.17.1.	Sarı Abşeron ənciri	Abşeron yarımadası
5.17.2.	Sarı Gəncə ənciri	Gəncəətrafi
5.17.3.	Buzovburnu	Gəncə-Qazax, Qarabağ, Şirvan bölgələri
5.17.4.	Göy əncir	Gəncəətrafi, Şirvan bölgəsi
5.17.5.	Qara əncir	Abşeron yarımadası
5.17.6.	Boz əncir	Şirvan bölgəsi
5.17.7.	Sumaq ənciri	Şirvan bölgəsi
5.17.8.	Salyan ənciri	Salyan bölgəsi
5.17.9.	Payıq ənciri	Abşeron yarımadası
5.17.10.	Püskəncə	Bərdə, Tərtər rayonları

5.17.11.	Lənkəran	Lənkəran rayonu
5.17.12.	Ağ şəkəri	Astara rayonu
5.17.13.	Qara şəkəri	Astara rayonu
5.17.14.	Bol əncir	Abşeron yarımadası
5.17.15.	Bənövşəyi	Xaçmaz, Siyəzən rayonları, Xəzər sahili boyu
5.17.16.	Armudvari əncir	Aran rayonları
5.17.17.	Göyçay ənciri	Şirvan bölgəsi
5.17.18.	Ağsu ənciri	Şirvan bölgəsi
5.17.19.	Mərdəkan ənciri	Abşeron yarımadası
5.17.20.	Buzovna ənciri	Abşeron yarımadası
5.18.	Nar	
5.18.1.	Balamürsəl	Abşeron yarımadası, Gəncə bölgəsi, Ağsu, Göyçay, Ağdaş, Tərtər, Ağdam, Şəmkir, Qazax rayonları
5.18.2.	Çəhray gülöyşə	Abşeron yarımadası, Gəncə bölgəsi, Ağsu, Göyçay, Ağdaş, Tərtər, Ağdam, Şəmkir, Qazax, Şəki, Balakən rayonları
5.18.3.	İridənə	Tərtər, Ağdam rayonları
5.18.4.	Qalınqabıq	Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.5.	Qara Balamürsəl	Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.6.	Qazyan	Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.7.	Qırmızı gülöyşə	Abşeron yarımadası, Gəncə bölgəsi, Ağsu, Göyçay, Ağdaş, Tərtər, Ağdam, Şəmkir, Qazax, Şəki, Balakən rayonları
5.18.8.	Qırmızıqabıq	Abşeron yarımadası, Gəncə bölgəsi, Şəmkir, Qazax rayonları
5.18.9.	Qırmızı Qazyan	Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.10.	Meyxoş	Astara, Masallı rayonları
5.18.11.	Mələz	Ağsu, Göyçay, Ağdaş, Tərtər, Ağdam, Astara, Masallı rayonları
5.18.12.	Nazıqabıq	Abşeron yarımadası, Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.13.	Şah nar	Ağsu, Göyçay, Ağdaş, Tərtər, Ağdam, Astara, Masallı rayonları
5.18.14.	Şirin nar	Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.15.	Şivəlan	Abşeron yarımadası
5.18.16.	Vələs	Ağsu, Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.17.	Zibeydə	Abşeron yarımadası
5.18.18.	Gülöyşə	Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.19.	Göy nar	Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.20.	Zaqatala	Zaqatala rayonu
5.18.21.	Lənkəran	Lənkəran rayonu
5.18.22.	Ağ dənə	Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.23.	Açıq dənə	Göyçay, Ağdaş rayonları
5.18.24.	Şivəlan (sarı)	Abşeron yarımadası
5.18.25.	Şivəlan (qırmızı)	Abşeron yarımadası
5.19.	Zeytun	
5.19.1.	Şirin zeytun	Abşeron yarımadası
5.19.2.	Azərbaycan zeytunu	Abşeron yarımadası
5.19.3.	Armudu zeytun	Abşeron yarımadası
5.19.4.	Bakı zeytunu	Abşeron yarımadası
5.20.	İnnab	
5.20.1.	Azərbaycan	Şirvan bölgəsi, Abşeron yarımadası
5.20.2.	Abşeron	Abşeron yarımadası
5.20.3.	Şirvan	Şirvan bölgəsi
5.20.4.	Xəzəri	Abşeron yarımadası
5.20.5.	Ordubadi	Naxçıvan Muxtar Respublikası
5.20.6.	İradə	Abşeron yarımadası
5.20.7.	Xurmayı	Abşeron yarımadası
5.20.8.	Azəri	Abşeron yarımadası
5.21.	Tut	
5.21.1.	Tehran tut	Gəncə-Qazax bölgəsi
5.21.2.	Bidənə tut	Qarabağ bölgəsi
5.21.3.	Xar tut	Abşeron yarımadası, Şirvan bölgəsi
5.21.4.	Şah tut	Qarabağ, Abşeron bölgələri
5.22.	Əzgil	
5.22.1.	Xan əzgil	Lənkəran bölgəsi
5.22.2.	Nəlbəki əzgil	Lənkəran bölgəsi
5.22.3.	Kitil	Masallı rayonu
5.22.4.	Ağ əzgil	Masallı rayonu
5.22.5.	Ərkivan əzgili	Masallı rayonu

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr tarixli 259 nömrəli qərar ilə **təsdiq edilmişdir**

4 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasına məxsus ənənəvi mədəni brend bitkilərinin yayıldığı areallarda bu cür bitkilərin becərilməsinin davamı etdirilməsi və sahələrin genişləndirilməsi

QAYDASI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2011-ci il 13 dekabr tarixli 273-IVQ nömrəli Qanununun tərtibi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 7 fevral tarixli 576 nömrəli Fərmanının 1.7-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və Azərbaycan Respublikasına məxsus ənənəvi mədəni brend bitkilərinin (bundan sonra - brend bitkilər) yayıldığı areallarda bu cür bitkilərin becərilməsinin davamı etdirilməsi və sahələrin genişləndirilməsi qaydasını müəyyən edir.

1.2. Azərbaycan Respublikasına məxsus mədəni brend bitkilər Azərbaycan xalqının milli sərvətidir. Onlar müsbət bioloji təsərrüfat və qida xüsusiyyətləri, keyfiyyəti, xəstəlik və zərərvericilərə davamlılığı ilə seçilməklə, uzun dövr ərzində xalq seleksiyası yolu ilə yaradılmışdır.

1.3. Bu Qaydanın əsas məqsədi brend bitkilərin məhv olmaq təhlükəsindən qorunması, onların mənşə bölgələrində becərilməsini davam etdirməklə əkin sahələrinin genişləndirilməsi, onların üzərində Azərbaycan Respublikasının sahiblik və müəlliflik hüququnun təsdiqinin və bu hüquqların qorunmasının təmin edilməsi ilə əlaqədar qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş fəaliyyətlərin iş mexanizmini tənzimləməkdən ibarətdir.

2. Brend bitkilərin yayıldığı areallarda bu cür bitkilərin becərilməsinin davamı etdirilməsi və sahələrin genişləndirilməsi tədbirləri

2.1. Azərbaycan Respublikasının ərazisində mövcud olan qədim brend bitki nümunələrinin aşkar edilməsini, bərpasını, artırılmasını və səmərəli istifadəsini təmin etmək məqsədi ilə aşağıda qeyd olunan tədbirlər həyata keçirilməlidir:

- 2.1.1. 2014-cü ilin 1 oktyabr tarixinə kimi mərhələ-mərhələ brend bitkilərin yayılma ərazilərinin müəyyənəndirilməsi, areallarının koordinatlarının təyin edilməsi və xəritələrinin hazırlanması;
- 2.1.2. brend bitkilərin areallarında monitorinq və inventarizasiya işlərinin aparılması, təbii yayılma qanunauyğunluqlarının və xüsusiyyətlərinin müəyyənəndirilməsi;

- 2.1.3 müsbət bioloji təsərrüfat göstəricilərinə malik brend bitkilərin elmi ekspedisiya axtarıları ilə aşkarlanması, identifikasiyası və toplanması;
- 2.1.4. ekspedisiyalar zamanı əldə edilən brend bitkilərin kolleksiyalarının (ex situ) yaradılması və onların bu kolleksiyalarda qorunub saxlanması təmin edilməsi;
- 2.1.5. brend bitkilərin qeydiyyatı alınması.

2.2. Brend bitkilərin siyahısı və onların ənənəvi yayılma əraziləri haqqında təkliflər Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən elmi tədqiqat institutlarının, meşə fondu və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində isə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mütəxəssisləri tərəfindən mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları üzrə Elmi-Texniki Şuraya təqdim edilir. Brend bitkilərin siyahısında və onların ənənəvi yayılma ərazilərində dəyişikliklər tələb olunduqda, Elmi-Texniki Şura müvafiq təkliflər hazırlayır.

2.3. Brend bitkilərin aşkarlanmasını, identifikasiyasını və toplanmasını Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən elmi tədqiqat institutlarının, meşə fondu və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində isə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mütəxəssisləri həyata keçirirlər.

2.4. Brend bitkilərin müvafiq kolleksiyalarının (işıq, elit anacılıqlar və toxumçuluq təsərrüfatları) yaradılmasını Milli Əlaqələndirici İnstitut Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi nəzdində fəaliyyət göstərən institutların, meşə fondu və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində isə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mütəxəssisləri ilə birgə həyata keçirir. Sahibləri tərəfindən bu kolleksiyalar Elmi-Texniki Şuranın təsdiqi pasport deskriptorları əsasında sənədləşdirilir və onların kompüter məlumat bazaları yaradılır.

2.5. Ekspedisiyalar nəticəsində aşkar edilərək toplanmış brend bitkilərin nümunələrinin əlamət və xüsusiyyətlərinin təsvirini, təsərrüfat göstəricilərinin qiymətləndirilməsini Milli Əlaqələndirici İnstitut Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən institutların, meşə fondu və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində isə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mütəxəssisləri ilə birgə həyata keçirir.

2.6. Brend bitkilərin perspektiv nümunələrinin seleksiya aşğıdadakılar əhatə edir:

2.6.1. mədəni brend bitkilərin bu sorta məxsus biomorfoloji əlamət və xüsusiyyətlərinə malik olan nümunələrinin, həmçinin daha yüksək bioloji təsərrüfat göstəricilərinə malik perspektiv formalarının seçilməsini;

2.6.2. reproduksiya məqsədli və ixtisaslaşdırılmış tingliklərdə, çoxaldılma bloklarında nümunələrin artırılmasını;

2.6.3. tingliklərin və toxumçuluq təsərrüfatlarının qeydiyyatını;

2.6.4. tingliklərin və toxumların keyfiyyətinə nəzarəti;

2.6.5. tingliklərin və toxumların sertifikatlaşdırılmasını.

2.7. Brend bitkilərin əkin materiallarının müasir və xalq arasında mövcud olan ənənəvi (yabanı toxmaclar, yerində calaq və s.) becərilmə texnologiyası sistemlərinin elmi əsaslarının işlənilməsi, onun xüsusiyyətlərinin öyrənilməsinə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən institutların. meşə fondu və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində isə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mütəxəssisləri həyata keçirirlər.

2.8. Institutların müvafiq kolleksiyalarında toplanmış, qiymətləndirilmiş, yüksək bioloji təsərrüfat və iqtisadi göstəricilərə malik brend bitki nümunələri Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən institutların və meşə fondu və xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində isə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mütəxəssisləri tərəfindən reproduksiya məqsədli və ixtisaslaşdırılmış tingliklərdə, çoxaldılma bloklarında və toxumçuluq təsərrüfatlarında artıraraq kəndlilər və fermerlər arasında yayılır.

3. Brend bitkilərin mühafizəsi və əkin sahələrinin genişləndirilməsi üzrə mexanizm

3.1. Brend bitkilərin mühafizəsi və əkin sahələrinin genişləndirilməsi məqsədi ilə aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilməlidir:

3.1.1. ədəbiyyat məlumatlarının, yaşlı fermerlərin ifadələrinin, herbari materiallarının təhlil edilməsi;

3.1.2. milli kolleksiyalarda, elmi institutlarda və onların regional bazalarında mühafizə edilən xalq seleksiya sortlarının tam inventarlaşdırılması;

3.1.3. əldə edilmiş məlumatlar əsasında əksər regionları əhatə edən ekspedisiyaların təşkil olunması;

3.1.4. yerli mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının qeydiyyatına, inventarlaşdırılmasına, toxum və əkin materiallarının toplanmasına yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr tərəfindən yardım göstərilməsi;

3.1.5. toplanaraq bərpa edilmiş xalq seleksiya sortlarının elmi tədqiqat institutlarının regional bazalarında çoxaldılması və reintroduksiya işlərinin aparılması;

3.1.6. brend bitkiləri qoruyub saxlayan və becərən fermerlərin, fərdi bağ sahiblərinin dövlət tərəfindən stimullaşdırılması;

3.1.7. brend bitkilər üzrə ümumrespublika və beynəlxalq elmi-praktiki konfransların təşkil edilməsi;

3.1.8. brend bitkilərin kataloqlarının dərc edilməsi.

3.2. Göstərilən fəaliyyətlər və tədbirlər kompleksi Milli Əlaqələndirici İnstitut tərəfindən əlaqələndirilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr tarixli 259 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir

5 nömrəli əlavə

Ölkə daxilində genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin mövcudluğu və yayılma zonasının aşkarlanması

QAYDASI

1. Ümumi müddəə

1.1. Bu Qayda "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2011-ci il 13 dekabr tarixli 273-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 7 fevral tarixli 576 nömrəli Fərmanının 1.8-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və ölkə daxilində genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin (bundan sonra -GMOB) mövcudluğunun və yayılma zonasının aşkarlanması qaydasını müəyyən edir.

2. GMOB-nin mövcudluğunun, yayılma zonasının aşkarlanması və bu bitkilərin ləğv edilməsi

2.1. Mədəni bitkilərin genetik, o cümlədən reproduktiv və vegetativ-çoxalma materialları da daxil olmaqla, özündə irsiyyətin funksional vahidlərini saxlayan bitki mənşəli materialların siyahısı mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şura tərəfindən təsdiq edilir və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsinə, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikasının *Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinə* təqdim olunur. ^[3]

2.2. GMOB-nin genetik materiallarının Azərbaycan Respublikasının ərazisinə gətirilməsi, rayonlaşdırılması və dövlət reyestrinə daxil edilməsi qadağandır.

2.3. Ölkə daxilində GMOB-nin mövcudluğu və yayılma zonası Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin və *Azərbaycan Respublikası Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin* mütəxəssisləri tərəfindən ekspedisiyalar, nümunə götürülməsi və laboratoriya sınaqları vasitəsilə müəyyən edilir.

2.4. GMOB-nin mövcudluğunun və yayılma zonasının aşkarlanmasına, o cümlədən ekspedisiyaların keçiriləcəyi zonalarda və müddətlərdə nümunələrin götürülməsinə, laborator analizlərin keçirilməsinə, tələb olunan maliyyə vəsaitinin müəyyən edilməsinə və digər məsələlərə dair Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Genetik Ehtiyatlar İnstitutu tərəfindən hazırlanmış və Elmi-Texniki Şura ilə razılaşdırılmış, bu sahə üzrə həyata keçiriləcək tədbirləri əks etdirən illik iş planı Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətində təsdiq edilir.

2.5. GMOB aşkarlandıqda, ekspedisiyanın iştirakçıları tərəfindən akt tərtib edilir və 3 (üç) iş günü müddətində Elmi-Texniki Şura bu aktu Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, *Azərbaycan Respublikası Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin*, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının birinci şəxslərinə və GMOB-nin sahibinə rəsmi qaydada təqdim edilir.

2.6. GMOB aşkarlandıqda onlar Elmi-Texniki Şuranın qərarına əsasən Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, *Azərbaycan Respublikası Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin* və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirakı ilə Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin yerli qurumları tərəfindən 5 (beş) iş günü müddətində məhv edilir. Bu barədə 2 (iki) nüsxədən ibarət akt tərtib edilir və bir nüsxəsi GMOB-nin sahibinə verilir, ikinci nüsxəsi isə Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında *Aqrar Xidmətlər Agentliyində* saxlanılır. ^[4]

2.7. Aşkar edilmiş GMOB-nin məhv edilməsi GMOB-nin sahiblərinin hesabına həyata keçirilir.

2.8. GMOB-nin məhv edilməsi ilə bağlı tərtib edilmiş aktda aşağıdakılar göstərilir:

2.8.1. Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, *Azərbaycan Respublikası Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin* və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının səlahiyyətli nümayəndələrinin soyadı, adı, atasının adı, tutduğu vəzifə;

2.8.2. GMOB-nin sahibinin soyadı, adı, atasının adı, ünvanı (hüquqi şəxslər üçün - təşkilatın adı və hüquqi ünvanı);

2.8.3. GMOB-nin mənbəyi;

2.8.4. məhv edilən GMOB-nin miqdarı.

2.9. Yerli icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr analiz üçün materialların maneəsiz götürülməsində və GMOB-nin məhv edilməsində aidiyyəti orqanlara hərtərəfli yardım göstərir.

2.10. Azərbaycan Respublikasının ərazisində mədəni bitkilərin genetik modifikasiya olunmuş analoqlarının mövcudluğu aşkarlandıqda və ya idxal olunmuş bitkinin genetik modifikasiyaya məruz qalması təsdiq olunduqda, təqsirkar şəxslər qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr tarixli 259 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir

6 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması

Qaydası və Şərtləri

1. "Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması Qaydası və Şərtləri"

(bundan sonra - Qayda) "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.3-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması qaydası və şərtlərini müəyyən edir.

2. Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilər və onların genetik ehtiyat nümunələri (bundan sonra - MBGE) - mədəni bitkilərin yerli xalq və elmi seleksiya sort, forma və xətləri, seleksiya materialları, həmçinin ölkə ərazisinin təbii məskənlərində bitən, onlara yaxın yabanı bitki növləridir.

3. MBGE Azərbaycan Respublikasından bioaraşdırma, mübadilə, öyrənilmə, elmi tədqiqat, seleksiya, təhsil və digər fəaliyyətdə istifadə edilmək, habelə MBGE-nin milli kolleksiyalarının xarici ölkələrdə yerləşən beynəlxalq genbanklarda dublikatlaşdırılaraq etibarlı mühafizəsini həyata keçirmək məqsədləri ilə ixrac edilir.

4. MBGE-nin bu Qaydanın 1 nömrəli əlavəsində verilmiş növlərinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılmasına nəzarət edilir.

5. MBGE-nin Azərbaycan Respublikasından ixrac edilməsini planlaşdıran şəxs (bundan sonra - ixracatçı) nəzərdə tutulmuş ixrac əməliyyatı ilə bağlı mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şuraya yazılı, elektron poçtla və ya rabitə şəbəkəsi vasitəsilə müraciət edir.

6. Müraciətdə MBGE-nin ixracının məqsədləri, ixrac edilən genetik materialın ümumi miqdarı (kütlə və ya say), qəbul edən təşkilat və ya şəxs haqqında məlumatlar (adı, fəaliyyət növü, ünvanı) göstərilməlidir.

7. Müraciətə ixrac edilən genetik materialın siyahısı əlavə ediləlidir. Siyahıda nümunələrin kataloq nömrəsi, bitkinin elmi (latın), həmçinin Azərbaycan və ingilis dillərində adı, nümunələrin adı (əgər varsa, sortların və formaların adları) göstərilir.

8. BGE-nin ixracı ilə bağlı müraciətə Elmi-Texniki Şuranın rəhbərliyi tərəfindən 5 (beş) iş günü müddətində baxılır və bu Qaydanın 2 nömrəli əlavəsində göstərilən formada Milli Əlaqələndirici İnstitutun rəsmi blankında çap edilmiş icazə sənədi verilir.

9. BGE-nin ixracına verilmiş icazə sənədinin surəti Elmi-Texniki Şura tərəfləri 2 (iki) iş günü müddətində şəxsən və ya elektron poçt vasitəsilə ixracatçıya və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsinə təqdim edilir.

10. MBGE-nin ixracına icazə verilməyənə halda bunun səbəbləri barədə ixracatçıya yazılı məlumat verilir.

11. MBGE-nin ixracına verilən imtina qərarından 1 (bir) ay müddətində yuxarı orqana və ya məhkəməyə şikayət edilə bilər.

12. İxrac edilən MBGE Milli Əlaqələndirici İnstitutun blankında çap edilmiş və bu Qaydanın 2 nömrəli əlavəsində göstərilən icazə sənədi, həmçinin, qəbul edən ölkənin tələblərinə uyğun

sənədlərlə və Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən verilmiş fitosanitar sertifikatı ilə müşayiət olunur. [15](#)

13. Xaricə göndərilən MBGE-nin qablarının üzərində onların kataloq nömrəsi, latınca elmi adları göstərilməlidir.

14. Elmi-Texniki Şuranın icazə sənədi ilə müşayiət olunan MBGE-nin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun qaydada həyata keçirilir.

15. Elmi-Texniki Şuranın icazə sənədi ilə müşayiət olunmayan MBGE nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması qadağandır.

16. Hər növbəti ilin yanvar ayının 3-cü ongünlüyündə MBGE-nin siyahısına Elmi-Texniki Şurada baxılır və dəyişikliklər tələb olunduğu təqdirdə təkliflər hazırlanır.

"Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması Qaydası və Şərtləri"na

1 nömrəli əlavə

Çıxarılmasına nəzarət edilən mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik materiallarının siyahısı

Sıra -si	Azərbaycan dilində adı	Elmi (latın) adı	XİF MN üzrə kodu
1	2	3	4
1. Dənli taxıl bitkiləri			
1.1.	Bütün buğda növləri, toxumluq	Triticum	1001110000 1001912000 1001990000 1001911000
1.2.	Çovdar toxumluq	Secale	1002100000
1.3.	Arpa toxumluq	Hordeum	1003100000
1.4.	Yulaf, toxumluq	Avena sativa	1004100000
1.5.	Qarğıdalı toxumluq hibridlər: ikiqat hibrid və topçarpaz hibridləri Üçqat hibridlər Sadə hibridlər Digər hibridlər Qarğıdalı toxumluq qeyri-hibridlər	Zea mays	1005101100 1005101300 1005101500 1005101900 1005109000
1.6.	Düyü (çəltik) səpin üçün	Oryza	1006101001 1006101009
1.7.	Darı toxumluq	Panicum	1008210000
1.8.	Eqilops toxumluq	Aegilops	1209298000-dan
2. Dənli paxlalı bitkilər			
2.1.	Noxud	Cicer arietinum	0713200000
2.2.	Mərci, səpin üçün	Lens culinaris	0713400001 0713400009-dan
2.3.	Adi lobya, səpin üçün	Phaseolus vulgaris	0713331001-dən 0713331009-dan
2.4.	Göy noxud, səpin üçün	Pisum sativum	0713101001 0713101009
2.5.	İnək noxudu, səpin üçün	Vigna unguiculata	0713350000-dan
2.6.	Lərgə növləri, səpin üçün	Vicia	0713500001 0713500009
2.7.	Gülülçə, səpin üçün	Lathyrus	1209298000-dan
3. Meyvə və giləmeyvə bitkiləri			
3.1.	Alma, armud, ərik, şaftalı, giləs, albalı, gavalı, badam, şabalıd, tut, qoz çilivi və tingi	M a l u s , Prunus cinsinin növləri, Amygdalis, Castanea, Morus, Juglans	0602109000-dan 0602209000-dan
3.2.	N a r , zeytun, fındıq, moruq, böyürtkən, qarağat çilivi, tingi, tumurcuğu	P u n i c a , Olea, Corellus, Rubus, Ribes	0602109000-dan 0602209000-dan 0602904900-dan
3.3.	Üzüm çilivi, tingi, tumurcuğu	Vitis	0602101000 0602201000 0602904900
3.4.	Çiyələk tumurcuğu, toxumu, bişirici, köklü material	Fragaria	0602903000-dan 1209999900-dan
4. Tərəvəz və bostan bitkiləri			
4.1.	P o m i d o r , badmcan, bibər, quşüzümü şitili, toxumu	S o l a n u m lycopersicum, Solanum melongena, Capsicum annuum, Solanum	0602903000-dan 1209919000-dan
4.2.	Yemiş şitili, toxumu	Cucumis melo	0602904500-dan 1207700000
4.3.	Qarpız şitili, toxumu	Citrullus lanatus	0602904500-dan 1209999900-dan
4.4.	Q a b a q , xiyar, kələm, bamiyə şitili, toxumu	C u c u r b i t a moschata, Cucumis sativus, Brassica capitata, Hibiscus esculantus	0602904500-dan 0602903000-dan 1209919000-dan
4.5.	Yerkökü, turp, turpça (qırmızı turp), mətbəx çuğunduru, cəfəri, kərəviz, şalgam şitili, toxumu, yeraltı zoğları	Daucus carota, Raphanus sativus, Raphanus sativus var. radicularis, Beta vulgaris, Petroselinum sativum, Apium graveolens, Brassica napus	0602903000-dan 1209919000-dan

4.6.	S o ğ a n şitili, toxumu, soğanaqları	Allium	0602903000-dan 0703101100 0703101900 0703109000 0703900000 1209919000-dan
4.7.	T ər x u n, nanə, rozmarin, barəng, əvəlik, adi quzuqulağı, uzunyarpaq quzuqulağı, qulançar, xardal, ispanaq, kahi, şüyüd, keşniş, cirə, acıtərə, su tərəsi, reyhan, mərzə şitili və toxumu	A r t e m i s i a dracunculus, Mentha piperita, Rosmarinus officinalis, Rumex domesticus, Rumex acetosa, Asparagus officinalis, Sinapis, Spinacia oleracea, A n e t h u m , Coreandrum sativum, Lactuca sativa, Pimpinella anisum, Lepidum graveolens, Nasturtium officinale, Osimum basilicum, Origanum	1209919000-dan 0602903000-dan
5. Yem bitkiləri			
5.1.	Qarayonca toxumu	Medicago	1209210000
5.2.	Üçyarpaq yonca toxumu	Trifolium	1209221000 1209228000
5.3.	Xaşa toxumu	Onobrychis	1209298000-dan
5.4.	Sorqo (kaliş) toxumu	Sorghum	1007101000 1007109000
5.5.	Rəps toxumu	Brassica napus	1205101000
5.6.	Pişikquyuğu toxumu	Phleum	1209298000-dan
5.7.	Şəmbələ toxumu	Trigonella	1209298000-dan
5.8.	Çobantoppuzu toxumu	Dactylis glomerata	1209291000-dan
5.9.	Yem çuğunduru	Beta vulgaris subsp. vulgaris var. crassa	1209296000
6. Texniki bitkilər			
6.1.	Pambıq toxumu	Gossypium	1207210000
6.2.	Şəkər çuğundurunun toxumu, meyvəkökü	Beta vulgaris	1209100000 1212918000-dan

"Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması Qaydası və Şərtləri"nə

2 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılmasına verilmiş

İCAZƏ SƏNƏDİ

" ____ " _____ 20 ____ il

Mədəni bitkilərin aşağıda verilmiş və siyahısı sənədə əlavə edilən genetik ehtiyat nümunələrinin _____

(nümunələrin göndərildiyi ölkənin və təşkilatın bütöv və qısa adları, ünvanı)

göndərilməsi (ixracı) ilə bağlı _____

(nümunələri göndərən təşkilatın bütöv adı, ünvanı)

tərəfindən 201__ il " ____ " _____ tarixində edilmiş müraciətə Elmi-Texniki Şurada baxılmış və ixraca icazə verilmişdir.

İcazənin qüvvədə olma müddəti _____ tarixinə kimidir.

İxrac edilmiş planlaşdırılan bitkinin latınca və Azərbaycan dilində adı (adları) və ümumi miqdarı: _____

İxrac edilməsi planlaşdırılan MBGE-nin siyahısı və miqdarı əlavə edilir (cəmi ____ səhifə).

İxrac edilməsi planlaşdırılan MBGE-nin ixracı nəzərdə tutulan gömrük sərhəd buraxılış məntəqəsi _____

Elmi-Texniki Şuranın sədri _____

(adı, atasının adı, soyadı)

İmza:

M.Y.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr tarixli 259 nömrəli qərarı ilə **təsdiq edilmişdir**

7 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şuranın

ƏSASNAMƏSİ

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Əsasnamə "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.4-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şuranın fəaliyyətini müəyyən edir.

1.2. Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının (bundan sonra - MBGE) mühafizəsi və səmərəli istifadəsi sahəsində elmi tədqiqat və elmi-təşkilati fəaliyyətləri istiqamətləndirmək və ümumi rəhbərliyi təmin etmək, müasir elmi nailiyyətlərin tətbiqinə dair təklif və tövsiyələr hazırlamaq, MBGE-nin toplanması, qorunub saxlanması, bərpası, mübadiləsi, öyrənilməsi və səmərəli istifadəsi (bundan sonra - MBGE üzrə fəaliyyətlər) işinin idarə olunmasını yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, *Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin* bitki genetik ehtiyatları sahəsində fəaliyyət göstərən alim və yüksəkixtisaslı mütəxəssislərindən ibarət olmaqla, mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şura (bundan sonra - Elmi-Texniki Şura) yaradılır. ^[6]

1.3. Elmi-Texniki Şura dövlət orqanı deyil və onun üzvləri öz səlahiyyətlərini ictimai əsaslarla həyata keçirirlər.

1.4. Elmi-Texniki Şura MBGE-nin milli kolleksiyalarına elmi-metodiki rəhbərliyi həyata keçirir.

1.5. Elmi-Texniki Şura mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi sahəsində elmi-təşkilati fəaliyyətləri istiqamətləndirmək məqsədini həyata keçirən ekspert qrupları və prioritet fəaliyyət istiqamətləri üzrə işçi qruplarının (bundan sonra - işçi qrupları) fəaliyyətinə rəhbərlik edir, onların rəyləri əsasında qərarlar qəbul edir.

1.6. Elmi-Texniki Şura MBGE fəaliyyətləri üzrə Milli Programın hazırlanması, təkmilləşdirilməsi və icrası üzrə məsul orqandır.

1.7. Elmi-Texniki Şuranın qərarqəbul Milli Əlaqələndirici İnstitutda yerləşir.

1.8. Elmi-Texniki Şuranın iclasları arasındakı müddətdə onun funksiyalarını Şuranın sədri, Şuranın elmi katibi və Milli Əlaqələndirici İnstitut həyata keçirir.

2. Elmi-Texniki Şuranın yaradılmasının məqsədləri

2.1. Elmi-Texniki Şuranın yaradılmasının məqsədləri aşağıdakılardır:

- 2.1.1. MBGE üzrə Azərbaycan Respublikasında aparılan fəaliyyətlərin vahid mərkəzdən idarə olunmasını təmin etmək;
- 2.1.2. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində Milli Əlaqələndirici İnstitutun funksiyalarının icrasına kömək göstərmək;
- 2.1.3. ekspert şuraları və işçi qrupları yaratmaq və onların fəaliyyətini tənzimləmək;
- 2.1.4. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində elmi tədqiqatların müasir beynəlxalq standartlar səviyyəsində layihələndirilməsinə və aparılmasına köməklik etmək;
- 2.1.5. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində elmi kadrların və mütəxəssislərin hazırlanmasına köməklik etmək.

3. Elmi-Texniki Şuranın təşkili

3.1. Elmi-Texniki Şura sədr, sədrin müavini, elmi katib, daimi və müvəqqəti üzvlərdən ibarətdir.

3.2. MBGE üzrə ekspert şuralarının və işçi qruplarının rəhbərləri Elmi-Texniki Şuranın tərkibinə daxil olurlar.

3.3. Elmi-Texniki Şuranın digər üzvləri MBGE sahəsində tanınmış alim və mütəxəssislər, milli kolleksiyaçı elmi rəhbərləri, MBGE-nin milli inventarlaşdırılması və istifadəsi üzrə məsul şəxslər sırasından seçilir.

3.4. Elmi-Texniki Şuranın tərkibinə namizədlər Elmi-Texniki Şuranın sədri, ekspert şuraları və işçi qrupları, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və bu nazirliklərin elmi tədqiqat institutları, Azərbaycan Respublikasının *Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi* tərəfindən irəli sürülür.

4. Elmi-Texniki Şuranın funksiyaları

4.1. Elmi-Texniki Şura öz səlahiyyətləri çərçivəsində aşağıdakı funksiyaları icra edir:

- 4.1.1. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində Azərbaycan Respublikası üzrə elmi tədqiqatların mövzu planlarını müzakirə edir, rəy və tövsiyələr verir;
- 4.1.2. MBGE-nin milli kolleksiyaçılarına elmi-metodik kömək göstərir;
- 4.1.3. ekspert şuralarının və işçi qruplarının iş planlarını təsdiq edir və onların fəaliyyətlərini əlaqələndirir;
- 4.1.4. MBGE-nin milli kolleksiyaçılarına təsdiq edir, qeydiyyata alır və bunun üçün lazım olan sənədlərin siyahısını müəyyən edir;
- 4.1.5. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində müvəqqəti və daimi məqsədli tədqiqat, təlim və texniki işçi qrupları yaradır, onlara tapşırıqlar verir;
- 4.1.6. MBGE-nin toplanmasının hüquqi, texniki və elmi-təşkilat aspektlərini əhatə edən qaydaları təsdiq edir və yayır;
- 4.1.7. MBGE-ni toplamaq barədə hüquqi və ya fiziki şəxslərin rəsmi müraciətlərini 1 (bir) ay müddətində müzakirə edir və qərar qəbul edir;
- 4.1.8. Azərbaycan Respublikası ərazisində MBGE-nin toplanması üzrə beynəlxalq ekspedisiyaların keçirilməsi üzrə təkliflərə baxır və qərar qəbul edir;
- 4.1.9. MBGE-nin milli kolleksiyaçılarından tədqiqat, təlim və digər məqsədlərlə nümunələrin götürülməsi, MBGE-nin ixracı ilə bağlı müraciətlərə baxır, müvafiq qərar qəbul edir;
- 4.1.10. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsinə aid hazırlanmış təlimatları, qaydaları, tövsiyələri və digər sənədləri təsdiq edir, çap etdirir və yayır;
- 4.1.11. MBGE-nin inventarlaşdırılması, qeydiyyata, identifikasiyası, xarakteristikası, səciyləndirilməsi üzrə standartları, deskriptor siyahılarını təsdiq edir, onları çap etdirir və yayır;
- 4.1.12. nümunələrin saxlanması, mübadiləsi, tədqiqat, təlim, seleksiya və digər məqsədlərlə paylanması üçün tələb olunan sənədlərin siyahısını təsdiq edir;
- 4.1.13. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində elmi, texniki və kadr təminatının planlaşdırılmasına məsələlərə dair rəy və təkliflər verir;
- 4.1.14. MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində Azərbaycan Respublikasının elmi tədqiqat institutları, universitetləri və digər təşkilatları tərəfindən bağlanmış beynəlxalq əməkdaşlıq müqavilə və sazişlərinə baxır, rəy və tövsiyələr verir, onları qeydə alır;
- 4.1.15. MBGE-nin mübadiləsində istifadə edilən Material Mübadiləsi Sazişinin nümunəvi formasını təsdiq edir;
- 4.1.16. MBGE nümunələrinə verilən milli unikal identifikasiya nömrələrinin ümumi formasını təsdiq edir;
- 4.1.17. genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sargilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxal ilə bağlı müraciətlərə baxır və qərar qəbul edir;
- 4.1.18. aşkarlanmış genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin məhv edilməsi barədə qərar qəbul edir;
- 4.1.19. öz səlahiyyətləri çərçivəsində digər məsələləri həll edir.
- 4.2. MBGE-nin ixracına, mübadiləsinə, paylanmasına Elmi-Texniki Şura tərəfindən verilmiş və Şuranın sədri tərəfindən imzalanmış sənədlər Milli Əlaqələndirici İnstitutun rəsmi blankında çap olunur və Milli Əlaqələndirici İnstitutun möhürü vurulur.
- 4.3. İdxal edilmiş MBGE haqqında məlumatlar Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında *Aqrar Xidmətlər Agentliyi* tərəfindən Elmi-Texniki Şuraya hər ilin 15 yanvar tarixinə kimi təqdim edilir. ^[1]

5. Elmi-Texniki Şuranın rəqləmə

- 5.1. Elmi-Texniki Şuranın iclasları ildə iki dəfədən az olmaya keçirilir. Elmi-Texniki Şura bu iclaslarda səlahiyyətləri çərçivəsində məsələlərə, daxil olmuş müraciətlərə baxır, rəy, tövsiyə və qərarlar qəbul edir.
- 5.2. Sədrin və şura üzvlərinin təklifi ilə Elmi-Texniki Şuranın növbədənənar iclasları keçirilə bilər.
- 5.3. Elmi-Texniki Şuranın iclasları Milli Əlaqələndirici İnstitutda keçirilir. Xüsusi hallarda sayar iclasları AMEA Rəyasət Heyətində, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin elmi struktur vahidlərində (Aqrar *İnnovasiya Mərkəzi* və elmi tədqiqat institutları), Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin struktur vahidlərində (qorunan ərazilər və tədqiqat institutları) keçirilir. ^[8]
- 5.4. Elmi-Texniki Şuranın iclasları onun sədri aparır. Sədr iştirak etmədikdə onun müavini, o da iştirak etmədikdə üzvlərdən biri sədrlik edir.
- 5.5. Elmi-Texniki Şuranın iclaslarında üzvlərin üçdən birinin iştirak etməsi yətersay hesab edilir.
- 5.6. Elmi-Texniki Şurada qərarlar sadə səs çoxluğu və açıq səsvermə ilə qəbul edilir.
- 5.7. Elmi-Texniki Şuranın iclasları Milli Əlaqələndirici İnstitutun Elmi Şurası ilə birgə keçirib bilər.

6. Elmi-Texniki Şuranın sədri, sədr müavini, elmi katibi, üzvləri

- 6.1. Milli Əlaqələndirici İnstitutun Direktoru Elmi-Texniki Şuranın sədridir.
- 6.2. Elmi-Texniki Şuranın sədrinin funksiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:
  - 6.2.1. bütün ölkə təşkilatlarında, yerli orqanlarda Elmi-Texniki Şurayı təmsil etmək;
  - 6.2.2. Elmi-Texniki Şuranın iclaslarını keçirmək;
  - 6.2.3. Elmi-Texniki Şuranın sənədlərini imzalamaq;
  - 6.2.4. Ekspert şuraları və işçi qruplarının iclaslarında iştirak etmək;
  - 6.2.5. Elmi-Texniki Şuranın adından çıxış etmək;
  - 6.2.6. Elmi-Texniki Şuranın növbəti və növbədənənar iclaslarını çağırmaq.
- 6.3. Elmi-Texniki Şuranın sədri MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində Azərbaycan Respublikasını müvafiq beynəlxalq təşkilatlarda, şəbəkə və proqramlarda təmsil edir.
- 6.4. Elmi-Texniki Şuranın sədr müavini və elmi katibi Elmi-Texniki Şuranın sədrinin təklifi ilə seçilir və azad edilir.
- 6.5. Elmi-Texniki Şuranın sədr müavininin funksiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:
  - 6.5.1. Sədr iştirak etmədikdə iclasları keçirir;
  - 6.5.2. Sədrin olmadığı hallarda Elmi-Texniki Şuranın sənədlərini imzalayır.
- 6.6. Elmi-Texniki Şuranın elmi katibinin funksiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:
  - 6.6.1. Elmi-Texniki Şuranın iclaslarını hazırlayır;
  - 6.6.2. iclaslarda baxılacaq sənədlərin, rəy, tövsiyə və qərarların hazırlanmasını və müzakirəsini təmin edir;
  - 6.6.3. ekspert şuraları və işçi qruplarının fəaliyyətinə nəzarət edir.
- 6.7. Elmi-Texniki Şuranın üzvləri MBGE üzrə fəaliyyətlər sahəsində tanınmış alim və mütəxəssislər sırasından seçilir.
- 6.8. Elmi-Texniki Şuranın üzvləri Elmi-Texniki Şuranın, eləcə də müvafiq ekspert şuralarının və işçi qruplarının iclaslarında, müzakirələrində və səsvermələrində iştirak edirlər.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr tarixli 259 nömrəli qərarı ilə **təsdiq edilmişdir**

8 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sisteminə daxil olan ixtisaslaşdırılmış ekspert şuralarının

ƏSASNAMƏSİ

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Əsasnamə "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun təbiiq ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.5-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları üzrə ixtisaslaşdırılmış ekspert şuralarının fəaliyyətini müəyyən edir.

1.2. Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının (bundan sonra - MBGE) mühafizəsi və səmərəli istifadəsi sahəsində elmi tədqiqat və elmi-təşkilat fəaliyyətləri ölkə səviyyəsində gücləndirmək və əlaqələndirmək, müasir elmi nailiyyətlərin öyrənilməsi və tətbiqi işini sürətləndirmək, müəyyən elmi istiqamətlər üzrə ölkənin aparıcı ekspertlərini səfərbər etmək, MBGE-nin toplanması, qorunub-saxlanması, bərpası, mübadiləsi, öyrənilməsi və səmərəli istifadəsi (bundan sonra - MBGE fəaliyyətləri) işinin daha səmərəli idarə olunmasına kömək etmək məqsədi ilə MBGE üzrə Elmi-Texniki Şuranın (bundan sonra - Elmi-Texniki Şura) nəzdində MBGE-nin öyrənilməsinin müəyyən istiqamətləri üzrə alim və yüksəkixtisaslı mütəxəssislərdən ibarət ixtisaslaşdırılmış ekspert şuraları (bundan sonra - ekspert şuraları) yaradılır.

1.3. Ekspert şuraları MBGE üzrə ümumi tədqiqat istiqamətləri və müəyyən məqsədlər (məsələn, biotexnoloji tədqiqatlar, mədəni bitkilərin yabani əcdadları (MBYƏ), MBGE-nin fermer təsərrüfatları ilə birgə (on-farm) mühafizəsi və tədqiqı, MBGE-nin inventarlaşdırılması və sənədləşdirilməsi və s.) üzrə yaradılır.

1.4. Ekspert şuralarının üzvləri ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərir.

1.5. Ekspert şuralarının toplanmaları Milli Əlaqələndirici İnstitut tərəfindən təşkil edilir.

1.6. Ekspert şuralarının fəaliyyətinə Elmi-Texniki Şura rəhbərlik və nəzarət edir.

1.7. Ekspert şuraları öz fəaliyyətlərini bu Əsasnaməyə, Elmi-Texniki Şuranın müəyyən etdiyi istiqamətlərə və tapşırıqlara uyğun olaraq qurur.

2. Ekspert şuralarının fəaliyyət dairəsi

2.1. Ekspert şuraları öz iclaslarında aşağıdakı məsələlərə baxır:

2.1.1. MBGE-nin elmi tədqiqat istiqamətləri üzrə başlıca milli prioritetlərin müəyyənləşdirilməsi, iş planlarının hazırlanması;

2.1.2. səlahiyyətlərinə uyğun sahələrdə elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin ümumiləşdirilməsi;

2.1.3. MBGE-nin mühafizə strategiyalarının hazırlanması, *in situ* (həmçinin, on-farm) şəraitində mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi, *ex situ* və *in situ* inventarlaşdırma və sənədləşdirmənin aparılması;

2.1.4. MBGE-nin milli genofondunun, xüsusilə nadir və itmək təhlükəsində olan növlərin qorunması, tədqiqi və məlumat bazalarının yaradılması üzrə layihələrin və fəaliyyət planlarının hazırlanması, müzakirəsi və təqdim edilməsi;

2.1.5. MBGE üzrə tədqiqat işlərinə, layihə və proqramlara rəy verilməsi, tövsiyə və hesabatların hazırlanması;

2.1.6. MBGE üzrə elmi-metodiki vəsaitlərin, kitabların çapa hazırlanması və ya təklif edilməsi.

2.2. Ekspert şuraları elmi tədqiqat və təhsil müəssisələrinin, dövlət qurumlarının MBGE üzrə qaldırıldığı problemləri müzakirəyə qəbul edir, rəy və təkliflər hazırlayır.

2.3. Ekspert şuraları MBGE üzrə elmi tədqiqatların nəticələrini ümumiləşdirərək dərc etdirir.

3. Ekspert şuralarının tərkibinin formalaşdırılması

3.1. Ekspert şuralarının tərkibi Elmi-Texniki Şura tərəfindən müvafiq elmi tədqiqat istiqamətlərində fəaliyyət göstərən aparıcı alim və mütəxəssislər arasında seçilir.

3.2. Ekspert şuralarının rəhbərləri və onların müavimləri şuraların iclaslarında sadə səs çoxluğu ilə 2 (iki) il müddətinə seçilir.

3.3. Ekspert şuralarının rəhbərləri müvafiq şuraların adından çıxış edir, Elmi-Texniki Şura qarşısında illik hesabat verirlər.

4. Ekspert şuralarının iş rejimi

4.1. Ekspert şuralarının iş qrafiki Elmi-Texniki Şurada müzakirə və qəbul edilir.

4.2. Ekspert şuralarının daxili rəqlamenti müvafiq şuraların iclaslarında müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr
tarixli 259 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir

9 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan prioritet fəaliyyət istiqamətləri üzrə işçi qruplarının

ƏSASNAMƏSİ

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Əsasnamə "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.5-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan prioritet fəaliyyət istiqamətləri üzrə işçi qruplarının fəaliyyətini müəyyən edir.

1.2. Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının (bundan sonra - MBGE) mühafizəsi və səmərəli istifadəsi sahəsində elmi tədqiqat və elmi-təşkilati fəaliyyətləri ölkə səviyyəsində gücləndirmək və əlaqələndirmək, müasir elmi nailiyyətlərin öyrənilməsi və tətbiqi işini sürətləndirmək, müəyyən bitkilər və bitki qrupları üzrə ölkənin aparıcı alim potensialını səfərbər etmək, MBGE-nin toplanması, qorunub-saxlanması, bərpası, mübadiləsi, öyrənilməsi və səmərəli istifadəsi (bundan sonra - MBGE fəaliyyətləri) işinin daha səmərəli idarə olunmasına kömək etmək məqsədi ilə MBGE-nin mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şura (bundan sonra - Elmi-Texniki Şura) nəzdində, prioritet bitkilər və bitki qrupları üzrə alim və yüksəkixtisaslı mütəxəssislərdən ibarət olmaqla, MBGE-nin mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan prioritet fəaliyyət istiqamətləri üzrə işçi qrupları (bundan sonra - işçi qrupları) yaradılır.

1.3. İşçi qrupları prioritet mədəni bitkilər və bitki qrupları üzrə yaradılır.

1.4. İşçi qruplarının üzvləri öz səlahiyyətlərini ictimai əsaslarla həyata keçirirlər.

1.5. İşçi qruplarının toplanmaları Milli Əlaqələndirici İnstitutda, digər elmi tədqiqat institutlarında və s. keçirilir.

1.6. MBGE sahəsində fəaliyyət göstərən işçi qruplarının fəaliyyətinə Elmi-Texniki Şura və Milli Əlaqələndirici İnstitut rəhbərlik və nəzarət edir.

2. MBGE üzrə işçi qruplarının fəaliyyət dairəsi

2.1. İşçi qrupları öz iclaslarında aşağıdakı məsələlərə baxır:

2.1.1. mədəni bitkilərin və bitki qruplarının toplanması, qorunub-saxlanması və istifadəsi üzrə başlıca milli prioritetlərin və tədqiqat istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi;

2.1.2. MBGE-nin *ex situ* və *in situ* şəraitlərdə mövcud vəziyyətinin qiymətləndirilməsi, inventarlaşdırmanın aparılması və hesabatların hazırlanması;

2.1.3. MBGE üzrə milli kolleksiyaların, məlumat bazalarının yaradılması üzrə təkliflərin hazırlanması və müzakirəsi;

2.1.4. milli kolleksiyaların zənginləşdirilməsi, nadir və itmək təhlükəsində olan MBGE-nin mühafizəsi üzrə fəaliyyətlərin müzakirəsi və tövsiyələrin verilməsi;

2.1.5. kolleksiyalarda, kataloqlarda, məlumat bazalarında boşluqların müəyyənləşdirilməsi və doldurulması üzrə tövsiyələrin verilməsi;

2.1.6. özək kolleksiya siyasətinin hazırlanması, müzakirəsi və həyata keçirilməsi;

2.1.7. müvafiq elmi tədqiqatların koordinasiyası, tədqiqat işlərinə, layihə və proqramlara rəy verilməsi;

2.1.8. müvafiq bitkilərin və bitki qruplarının milli və regional statusunun, sosial-mədəni və iqtisadi dəyərinin müəyyənləşdirilməsi;

2.1.9. MBGE üzrə milli kataloqların, deskriptor siyahılarının, elmi-metodiki vəsaitlərin, kitabların çapa hazırlanması və ya təklif edilməsi;

2.1.10. MBGE üzrə layihələrin hazırlanması və təqdim edilməsi.

3. MBGE üzrə işçi qruplarının tərkibinin formalaşdırılması

3.1. İşçi qruplarının tərkibi AMEA-nın Aqrar Elmləri Bölməsi, Milli Əlaqələndirici İnstitut, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və digər əlaqədar qurumlar, Elmi-Texniki Şura tərəfindən irəli sürülmüş namizədlər arasında seçilir.

3.2. İşçi qruplarının tərkibi Elmi-Texniki Şura tərəfindən təsdiq edilir.

3.3. İşçi qruplarının rəhbərləri və onların müavimləri qrupların iclaslarında sadə səsvermə yolu ilə 2 (iki) il müddətinə seçilir.

3.4. İşçi qruplarının rəhbərləri qrupların adından çıxış edir, Elmi-Texniki Şura qarşısında illik hesabat verirlər.

4. MBGE üzrə işçi qruplarının iş rejimi

4.1. İşçi qruplarının ümumi iş qrafiki Elmi-Texniki Şurada təsdiq edilir.

4.2. İşçi qruplarının daxili rəqlamenti qrupun iclasında müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr
tarixli 259 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir

10 nömrəli əlavə

Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları bəndlərinin hüquq və vəzifələri

1. Ümumi müddəalar

1.1. "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları banklarının hüquq və vəzifələri" "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.6-cı yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları (bundan sonra - MBGE) banklarının hüquq və vəzifələrini müəyyən edir.

2. MBGE banklarının yaradılması

2.1. MBGE bankları (bundan sonra - genbanklar) aşağıdakı istiqamətlər üzrə yaradıla bilər:

2.1.1. müəyyən tədqiqat, təlim, seleksiya proqramlarında istifadə və qanunvericiliklə qadağan edilməmiş digər məqsədlərlə kolleksiya sahibləri tərəfindən öz vəsaitləri hesabına yaradılan genbanklar;

2.1.2. məqsədli layihələr əsasında elmi tədqiqat müəssisələri tərəfindən yaradılan genbanklar;

2.1.3. müvafiq elmi tədqiqat müəssisələrinin, seleksiya mərkəzlərinin, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq toxumçuluq və bitkiçilik sahəsində fəaliyyət göstərən kənd təsərrüfatı müəssisələrində qanunvericiliklə nəzərdə tutulan maliyyə mənbələri hesabına yaradılan ixtisaslaşdırılmış genbanklar.

3. Genbankların vəzifələri

3.1. Genbanklar "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş məsələlər də daxil olmaqla aşağıdakı vəzifələri daşıyır;

- 3.1.1. mədəni bitkilərin kolleksiyalarında təyinatına görə boşluqların müəyyən edilməsi, nəzarətdə saxlanılması, toplanma üzrə prioritetlərin müəyyənləşdirilməsi;
- 3.1.2. mədəni bitkilərin genofondunun zənginləşdirilməsi istiqamətində fəaliyyət planına malik olmaq və zənginləşdirilmə üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan üsullardan istifadə edilməsi;
- 3.1.3. MBGE-nin hüceyrə plazması nümunələrinin baza, aktiv (işlək), əvəzedici (dublikat), özək, DNT və RNT kolleksiyalarının xüsusi orta və uzunmüddətli saxlanma şəraitində davamlı və təhlükəsiz mühafizəsinin və bunun üçün standartlara uyğun saxlanma şəraitinin təmin edilməsi;
- 3.1.4. MBGE-nin hüceyrə plazması nümunələrinin mövcud vəziyyətinin mütəmadi monitorinqinin aparılması, təhlükə altında olan nümunələrin müvafiq standartlar əsasında bərpası və çoxaldılması;
- 3.1.5. MBGE kolleksiyalarının kompyuterləşdirilmiş inventarlaşdırılması və daimi qeydiyyatının aparılması;
- 3.1.6. mədəni bitkilərin Genbankının tərkibinin və orada mühafizə edilən hüceyrə plazması nümunələrinin hər hansı hərəkətinin əks olunduğu məlumat bazalarının yaradılması, daim yeniləndirilməsi, ölkədaxili və beynəlxalq şəbəkələrə qoşulması;
- 3.1.7. mədəni bitkilərin Genbankında saxlanılan nümunələrin dublikatlarının və onlara aid bütün məlumatların Milli Genbanka verilməsi;
- 3.1.8. mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının səciviyləndirilməsi, qiymətləndirilməsi, istifadə üçün tövsiyələrin verilməsi;
- 3.1.9. hüceyrə plazması nümunələri ilə mübadilə;
- 3.1.10. kolleksiyalarda saxlanılan nümunələrin mühafizə şərtlərini pozmadan istifadəçilər tərəfindən əldə edilməsini təmin etmək;
- 3.1.11. MBGE-nin təbliği.

4. Genbankların hüquqları

- 4.1. Mədəni bitkilərin genbanklarının "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş məsələlər də daxil olmaqla aşağıdakı hüquqları vardır:
  - 4.1.1. MBGE-nin hüceyrə plazması nümunələrinin xüsusi təyinatlı kolleksiyalar üzrə toplanması, həmçinin elmi mübadilə və introduksiya yolu ilə bitki genofondunun zənginləşdirilməsi;
  - 4.1.2. MBGE üzrə Elmi-Texniki Şuradan, ekspert və işçi qruplarından, Milli Əlaqələndirici İnstitutdan, Milli Genbankdan elmi-metodiki kömək istəmək;
  - 4.1.3. etibarlı saxlanması üçün lazım olan həcmdən az toxum və digər əkin materialına malik bitki nümunələrinin bərpasından və artırılmasından başqa hər hansı digər məqsədlərlə genbankdan çıxarılmasından imtina edilməsi;
  - 4.1.4. ölkə daxilində və ya xaricdə olan digər genbank və ya təşkilatla əməkdaşlıqları çərçivəsində müqavilələrin bağlanması, birgə layihələr üzrə tədqiqat işlərinin aparılması, təlimlərin keçirilməsi;
  - 4.1.5. xüsusi təyinatlı kolleksiyalardakı boşluqları doldurmaq və ya hər hansı digər məqsədlərlə digər yerli və xarici genbanklardan bitki nümunələrinin müqavilə əsasında sifariş verilməsi;
  - 4.1.6. hər hansı digər genbank və ya təşkilatla birgə ekspedisiya yolu ilə toplanmış bitki nümunələrinin iştirakçılar arasında bərabər miqdarda bölünməsi;
  - 4.1.7. MBGE üzrə beynəlxalq əməkdaşlıqda milli və beynəlxalq layihələrdə təşkilat statusu ilə və ya əməkdaşlarla iştirak;
  - 4.1.8. əməkdaşlarının beynəlxalq təşkilatlar, eləcə də mədəni bitkilərin genetik ehtiyatları üzrə Milli Əlaqələndirici İnstitut tərəfindən təşkil edilən beynəlxalq və ümumrespublika təlim kurslarında və seminarlarda iştirak;
  - 4.1.9. genbank nümunələrinin kataloqlarının və digər çap materiallarının dərc etdirilməsi;
  - 4.1.10. mədəni bitkilərin genbank fəaliyyətindən mövcud qanunvericilik çərçivəsində qazanc əldə edilməsi;
  - 4.1.11. mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının hüceyrə plazması nümunələrinin istifadəsindən əldə edilən gəlirdən mövcud qanunvericilik çərçivəsində royalti tələb edilməsi;
  - 4.1.12. əldə edilən büdcədənəknar vəsaitin daxili ehtiyaclar üçün, işçilərin mükafatlandırılması da daxil olmaqla, mövcud qanunvericilik çərçivəsində xərclənməsi.

5. Nəbatat bağları və dendroloji parkların hüquq və vəzifələri

- 5.1. Azərbaycan Respublikasında MBGE banklarının hüquq və vəzifələri nəbatat bağları və dendroloji parklara da şamil edilir.

6. Azərbaycan Respublikasının Milli Genbankının hüquq və vəzifələri

- 6.1. Azərbaycan Respublikasının Milli Genbankının hüquq və vəzifələri "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Milli Genbankın Əsasnaməsi, genbankların hüquq və vəzifələri və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr tarixli 259 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir

11 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasının Milli Genbankının

ƏSASNAMƏSİ

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bu Əsasnamə "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər bəndə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.7-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və Azərbaycan Respublikasının mədəni bitki genofondunun mühafizə edildiyi Milli Genbankın yaradılması və fəaliyyəti prosesində yaranan hüquqi, təşkilati və iqtisadi münasibətlərin əsaslarını müəyyən edir.
- 1.2. Azərbaycan Respublikasının Milli Genbankı (bundan sonra-Millî Genbank) Azərbaycan Respublikasının milli sərvətidir və bütün infrastrukturunu ilə birlikdə xüsusi mühafizə olunan dövlət təbiət obyektinə statusuna malikdir.
- 1.3. Milli Genbankın əsas vəzifəsi ümummilli dəyərə malik mədəni bitkilərin və onların yabani əcdadlarının hüceyrə plazması nümunələrinin sənədləşdirilərək milli kolleksiyalara cəlb edilməsindən, onların etibarlı qorunub-saxlanılmasından, bərpasından, artırılmasından, hərtərəfli öyrənilməsindən, elmi və digər məqsədlər üçün yayılmasından, məlumat bazasının yaradılmasından və səmərəli istifadəsinin təşkilindən ibarətdir.
- 1.4. Milli Genbankda xüsusi ilə genetik eroziya və nəslə kəsilmək təhlükəsində olan növlər, növmüxtəliflikləri, formalar, xalq və elmi seleksiya sortları, seleksiya proqramları üçün əhəmiyyət daşıyan hüceyrə plazması nümunələri, sabit seleksiya xətləri, qiymətli əlamətlərin daşıyıcıları olan tədqiqat materialları toplanılır və mühafizə edilir.
- 1.5. Milli Genbank Milli Əlaqələndirici İnstitutun struktur vahidi və mədəni bitkilərin milli kolleksiyalarına malik elmi tədqiqat müəssisəsidir.

2. Milli Genbankın vəzifələri

- 2.1. Milli Genbankın vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:
  - 2.1.1. mədəni bitkilərin milli kolleksiyalarında təyinatına görə boşluqların müəyyən edilməsi, toplanma üzrə prioritetlərin və ehtiyacların müəyyənləşdirilməsi və nəzarətdə saxlanılması;
  - 2.1.2. mədəni bitkilərin milli genofondunun zənginləşdirilməsi istiqamətində fəaliyyət planının qəbul edilməsi və bu planın yerinə yetirilməsi üçün qanuni üsullardan (o cümlədən, toplama, elmi mübadilə və introduksiya) istifadə edilməsi;
  - 2.1.3. mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının (bundan sonra -MBGE) hüceyrə plazması nümunələrinin milli baza, aktiv (işlək), əvəzedici (dublikat), özək, DNT və RNT kolleksiyalarının xüsusi ortamüddətli və uzunmüddətli saxlanma şəraitində davamlı və təhlükəsiz mühafizəsinin və bunun üçün standartlara uyğun saxlanma şəraitinin təmin edilməsi;
  - 2.1.4. ölkədə mövcud olan bütün genbank və digər kolleksiyalarla əlaqələrin yaradılması və onların fəaliyyətinə elmi-metodiki kömək göstərilməsi;
  - 2.1.5. MBGE-nin kolleksiyalarda mühafizəyə qoyulmuş hüceyrə plazması nümunələrinin mövcud vəziyyətinin (genetik təmliyi, cücmə faizinin) və saxlanma şəraitinin mütəmadi monitorinqinin aparılması, təhlükə altında olan nümunələrin müvafiq standartlar əsasında bərpası və çoxaldılmasının təmin edilməsi;
  - 2.1.6. MBGE-nin bütün ölkə üzrə kolleksiyalarının qeydiyyatının aparılması və onların kompyuter məlumat bazasına daxil edilməsi;
  - 2.1.7. mədəni bitkilərin Milli Genbankının tərkibini və orada mühafizə edilən hüceyrə plazması nümunələrinin bütün hərəkətlərini əks etdirən lokal məlumat bazasının, eləcə də ölkədə mövcud olan bütün kolleksiyaları əhatə edən Mərkəzi Məlumat Bazasının yaradılması, idarə olunması, daim yeniləndirilməsi, beynəlxalq şəbəkələrlə inteqrasiyası;
  - 2.1.8. Milli Genbankda saxlanılan prioritet kolleksiyalara aid nümunələrin dublikatlarının beynəlxalq genbanklarda mühafizəsinin təşkili;
  - 2.1.9. xarici genbanklarda saxlanılan Azərbaycan mənşəli nümunələrin geri alınaraq bərpası və milli kolleksiyalara daxil edilməsi;
  - 2.1.10. MBGE sahəsində elmi tədqiqatların aparılması, mədəni bitki müxtəlifliyinin genetik identifikasiyası və pasportlaşdırılması, istifadə üçün tövsiyələrin verilməsi;
  - 2.1.11. milli kolleksiyalarda saxlanılan nümunələrin mühafizə şərtlərini pozmadan istifadəçilər tərəfindən (sifariş verilməklə) əldə edilməsinə kömək göstərilməsi;
  - 2.1.12. milli genofondun, MBGE-nin təbliği, sərğilərin təşkili, təlim, tövsiyə, təşviqat, metodiki xarakterli materialların çapı və yayılması;
  - 2.1.13. milli seminarların, təlim kurslarının təşkili, mədəni bitki genetik ehtiyatlarının mühafizəsi sahəsində elmi kadrların və yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasına dəstək verilməsi.

3. Milli Genbankın hüquqları

- 3.1. Milli Genbankın "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş məsələlər də daxil olmaqla aşağıdakı hüquqları vardır:
  - 3.1.1. MBGE-nin hüceyrə plazması nümunələrini xüsusi təyinatlı milli kolleksiyalar üzrə mərkəzləşdirilmiş şəkildə toplamaq, bitki genofondunu elmi mübadilə və introduksiya yolu ilə zənginləşdirmək;
  - 3.1.2. MBGE üzrə beynəlxalq təşkilat, şəbəkə və genbanklardan, Elmi-Texniki Şuradan, ekspert və işçi qruplarından elmi-metodiki kömək əldə etmək;
  - 3.1.3. MBGE-nin Milli Genbankda mühafizə edilən hüceyrə plazması nümunələrinin sifarişlərinə mühafizə edilən toxum və digər əkin materialının həcmi nəzərə alınaraq, müsbət və ya mənfəi cavab vermək;
  - 3.1.4. Milli Əlaqələndirici İnstitutun ölkə daxilində və ya xaricdə olan digər genbanklarla və ya təşkilatlarla birgə həyata keçirdiyi layihələr üzrə tədqiqat işlərini aparmaq, əməkdaşlarının yerli və xarici təlimlərdə iştirakını təmin etmək;
  - 3.1.5. kolleksiyalardakı boşluqları doldurmaq, seleksiya proqramlarının ehtiyaclarını ödəmək və ya hər hansı digər məqsədlərlə beynəlxalq genbanklardan və xarici ölkə genbanklarından bitki nümunələrini müqavilə əsasında sifariş vermək;
  - 3.1.6. Milli Genbankda olmayan və ya burada miqdarı məhdud olan nümunələrin dublikatlarını həmin nümunələrin saxlandığı kolleksiyaların sahiblərindən əvəzsiz almaq;
  - 3.1.7. Azərbaycan Respublikasında keçirilən hər hansı daxili və ya beynəlxalq ekspedisiyalarda toplanmış bitki nümunələrinin ya ekspedisiyadan dərhal sonra, ya da bərpa və artırılmasından sonra Milli Genbanka verilməsini tələb etmək;
  - 3.1.8. MBGE üzrə beynəlxalq və ümumrespublika təlim kurslarında və seminarlarda iştirak etmək;
  - 3.1.9. Milli Genbankın kolleksiyalarını əks etdirən kataloqları və digər çap materiallarını, elmi əsərləri dərc etdirmək;
  - 3.1.10. MBGE üzrə genbank fəaliyyətlərindən mövcud qanunvericilik çərçivəsində qazanc əldə etmək;

- 3.1.11. MBGE-nin Milli Genbankda saxlanılan hüceyrə plazması nümunələrinin istifadəsindən əldə edilən gəlirlərdən mövcud qanunvericilik çərçivəsində royalti (alınan qazancın müəyyən hissəsi) tələb etmək;
- 3.1.12. əldə edilən büdcədən kənar vəsaiti daxili ehtiyaclar üçün, işçilərin mükafatlandırılması da daxil olmaqla, mövcud qanunvericilik çərçivəsində xərcləmək.

4. Milli Genbankın elmi tədqiqat fəaliyyəti

- 4.1. Milli Genbankın elmi tədqiqat fəaliyyəti kompleks tədqiqatların təşkili yolu ilə, beynəlxalq standartlara müvafiq olaraq həyata keçirilir və milli mədəni bitki genofundunun qorunub saxlanması, bərpası və səmərəli istifadəsi məqsədi ilə təbii proseslərin dinamikasının öyrənilməsinə yönəldilir.
- 4.2. Milli Genbankın elmi tədqiqat mövzuları Milli Əlaqələndirici İnstitut tərəfindən müəyyən edilir.
- 4.3. Milli Genbank elmi tədqiqat işlərinin təşkili və aparılması məqsədi ilə elmi işçi qatları ilə təmin edilir.
- 4.4. Milli Genbankda hərbari fondu yaradılır.

5. Milli Genbankın maliyyələşdirilməsi

- 5.1. Milli Genbank dövlət vəsaiti, fiziki və hüquqi şəxslərin ianələri, qrantlar, genbank nümunələrinin istifadəsi və paylanması, göstərdiyi xidmətlər müqabilində əldə edilən gəlirlər və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər mənbələr hesabına maliyyələşir.
- 5.2. Əldə edilən büdcədən kənar vəsait mövcud qanunvericilik çərçivəsində Milli Əlaqələndirici İnstitutun rəhbərliyi tərəfindən Milli Genbankın daxili ehtiyacları üçün (işçilərin mükafatlandırılması da daxil olmaqla) xərclənilir.

6. Milli Genbankın qorunması

- 6.1. Milli Genbankın qorunması Milli Əlaqələndirici İnstitutun mühafizə xidməti tərəfindən həyata keçirilir və bu işə Milli Genbankın və Milli Əlaqələndirici İnstitutun rəhbərliyi məsuliyyət daşıyır.
- 6.2. Milli Genbankın qorunması MBGE-nin milli kolleksiyaalarının formalaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi Qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilir.
- 6.3. Milli Genbankın mühafizəsi və istifadəsi sahəsində pozuntlu hallarına yol verməmiş təşkirar şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2012-ci il 13 noyabr
tarixli 259 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir

12 nömrəli əlavə

Genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxal

QAYDASI

1. Bu Qayda "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 17 iyul tarixli 690 nömrəli Fərmanının 2.1.9-cu yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır və genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxal qaydasını müəyyən edir.
2. Genetik modifikasiya olunmuş bitkilər, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materialları (bundan sonra - GMOB) - genomunda müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə dəyişikliklər edilmiş, hər hansı geni və ya gen fraqmenti dəyişdirilmiş (başqası ilə əvəz edilmiş) bitkilər, o cümlədən onların toxumları, tingləri, şitilləri, kök materiallarıdır.
3. GMOB-ni elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş etdirmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxal edilməsini planlaşdıran elmi tədqiqat müəssisəsi və ya dövlət orqanı (bundan sonra - idxalatçı) nəzərdə tutulmuş idxal əməliyyatı ilə bağlı mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şuraya (bundan sonra - Elmi-Texniki Şura) rəsmi yazılı müraciət edir.
4. Müraciətdə idxal nəzərdə tutulan GMOB-ni göndərən ölkənin adı, GMOB-ni göndərən və qəbul edən təşkilatların adları, tabeçilikləri, fəaliyyət növləri, ünvanları, idxal edilməsi nəzərdə tutulan bitkinin latın dilində adı, hansı hissəsinin gətirilməsi, miqdarı (kütlə və ya sayı) və qablaşdırılma forması göstərilməlidir.
5. Müraciətə aşağıdakı sənədlər əlavə edilməlidir:
- 5.1. nümunələrin gətirilməsi nəzərdə tutulan ölkənin müvafiq orqanları tərəfindən verilmiş fitosanitar sertifikatı;
- 5.2. göndərən və qəbul edən tərəflər arasında bağlanmış müqavilənin surəti;
- 5.3. idxal edilən nümunələrin siyahısı. Siyahıda minimum deskriptor məlumatları cədvəl şəklində göstərilməlidir: nümunənin kataloq nömrəsi, bitkinin elmi (latın) adı, nümunənin (sortun, formanın, seleksiya xəttinin və s.) adı;
- 5.4. nümunələrin kommersiya dəyəri haqqında sənəd;
- 5.5. elmi tədqiqat müəssisəsi və ya dövlət orqanı tərəfindən hazırlanmış elmi-texniki əsaslandırma. Bu sənəddə planlaşdırılan idxalın elmi və ictimai əhəmiyyəti əsaslandırılmalı və mümkün nəticələri göstərilməlidir;
- 5.6. GMOB-ni göndərən ölkənin dövlət orqanlarında qeydiyyatdan keçmiş rəsmi qurum tərəfindən verilmiş və GMOB üzərində aparılmış genetik dəyişikliklər barədə məlumatları əks etdirən qeydiyyat sertifikatı.
6. GMOB-nin idxalı ilə bağlı müraciətə Elmi-Texniki Şurada 10 (on) iş günü müddətində idxalatçı da cəlb edilməklə baxılır və bu Qaydanın 1 nömrəli əlavəsində göstərilmiş formada Milli Əlaqələndirici İnstitutun rəsmi blankında çap edilmiş qərar qəbul edilir.
7. GMOB-nin idxalı ilə bağlı Elmi-Texniki Şurada qəbul edilmiş qərarın surəti 5 (beş) iş günü müddətində idxalatçıya təqdim edilir.
8. GMOB-nin idxalı ilə bağlı müraciətə müsbət rəy olduqda Elmi-Texniki Şuranın qərarı idxalatçının müraciətinin və ona əlavə edilən sənədlərin surətləri ilə birgə 5 (beş) iş günü müddətində Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə və Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə təqdim edilir.
9. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Elmi-Texniki Şuranın qərarına əsaslanaraq, 10 (on) iş günü müddətində GMOB-nin idxalına Nazirliyin rəsmi blankında nəzərin və ya onu əvəz edən şəxsin imzası ilə bu Qaydanın 2 nömrəli əlavəsində göstərilmiş formada rəsmi icazə verir.
10. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi GMOB-nin idxalına verilmiş rəsmi icazəni və idxalatçının Elmi-Texniki Şuraya müraciətinə əlavə edilən sənədlərin surətlərini, GMOB Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisinə daxil olmaqdan əvvəl Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsinə və Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə təqdim edir.
11. Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin GMOB-nin idxalına verilmiş rəsmi icazə sənədinin surəti 5 (beş) iş günü müddətində idxalatçıya təqdim edilir.
12. İdxalına rəsmi icazə verilməmiş GMOB-nin Azərbaycan Respublikasına idxal edilməsi qəti qadağandır.
13. Azərbaycan Respublikasının gömrük sərhədindən keçirilərkən bitki nümunələri bu Qaydanın 3 nömrəli əlavəsində göstərilmiş GMOB-nin beynəlxalq miqyasda tanınan siyahısı ilə tutuşdurulur. Həmin siyahıda olmayan nümunələrin GMOB ola biləcəyi ilə bağlı şübhə yaranarsa, nümunələr gömrük laboratoriyaları vasitəsilə yoxlanılır.
14. Hər növbəti ilin yanvar ayının 3-cü ongünlüyündə GMOB-nin beynəlxalq miqyasda tanınan siyahısına Elmi-Texniki Şurada baxılır və dəyişikliklər tələb olunduğu təqdirdə təkliflər hazırlanır.
15. İdxalatçı idxal edilən GMOB-ni təyinatı üzrə istifadə edir və onun Azərbaycan Respublikası ərazisində yayılması ilə bağlı hər hansı təhlükəyə görə məsuliyyət daşıyır.
16. İdxalına icazə verilməmiş GMOB-nin Azərbaycan Respublikasına idxal edilməsinə cəhd göstərildikdə, həmin bitki nümunələri gətirildiyi ölkəyə idxalatçının hesabına geri qaytarılır. İdxalına icazə verilməmiş GMOB-ni Azərbaycan Respublikasına idxal etməyə cəhd göstərən şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

"Genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxalı Qaydası"na

1 nömrəli əlavə

Genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş etdirmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxalına icazə verilməsi haqqında

QƏRAR

Siyahısı hazırkı qərara əlavə edilən genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının (GMOB) _____

(nümunələri göndərən ölkənin

və təşkilatın bütöv və qısa adları, ünvanı)

gətirilməsi (idxalı) ilə bağlı _____

(nümunələri idxal edən təşkilatın adı və ünvanı)

tərəfindən "____" _____ 201____ il tarixində edilmiş müraciətə Elmi-Texniki Şurada baxılmış və müvafiq qərar qəbul edilmişdir.

Qərar: Elmi-Texniki Şura müvafiq sənədləri araşdıraraq, hazırkı qərara əlavə edilmiş siyahıda göstərilən GMOB-nin Azərbaycan Respublikasına idxalına _____

(icazə verir, icazə vermir, təkrar müraciət edilməsi tələb olunur)

İdxal edilməsi planlaşdırılan GMOB-nin siyahısı əlavə edilir (cəmi _____ səhifə). Siyahıda idxal edilməsi planlaşdırılan bitkilərin latın və Azərbaycan dillərində adı (adları), bitkinin hansı hissəsinin gətirilməsi (meyvə, toxum, şitil, ting və s.) və miqdarı göstərilməlidir.

Elmi-Texniki Şuranın sədri: _____

(adi, atasının adı və soyadı)

İmza:

M.Y.

"Genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxalı Qaydası"na

2 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən GMOB-nin idxalına verilmiş icazə sənədinin ümumi forması

Siyahısı bu sənədə əlavə edilmiş genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin (GMOB) _____ məqsədi ilə

(nümunələri göndərən ölkənin adı)

(nümunələri idxal edən təşkilatın adı)

tərəfindən Azərbaycan Respublikasına gətirilməsinə (idxalına) icazə verilir.

Əsas: Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şuranın "____" _____ 201____ il tarixli qərarı.

İdxal edilməsi planlaşdırılan GMOB-nin siyahısı əlavə edilir (cəmi _____ səhifə).

Siyahıda idxal edilməsi planlaşdırılan bitkilərin latın və Azərbaycan dillərində adı (adları), bitkinin hansı hissəsinin gətirilməsi (meyvə, toxum, şitil, ting və s.) və miqdarı göstərilməlidir.

İcazənin qüvvədə olma müddəti _____ tarixinə kimidir.

Nazir:

M.Y.

"Genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, eləcə də müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının elmi tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasına idxalı Qaydası"na

3 nömrəli əlavə

GMOB-nin beynəlxalq miqyasda tanınan siyahısı

Araxis (Arachis hypogaea L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1	Flavr Runner	Mycogen Seeds

Argentina rapısı (Brassica napus L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1	2	3
1.	23-18-17	Monsanto Company
2.	23-198	Monsanto Company
3.	45A37	Pioneer Hi-Bred International
4.	46A40	Pioneer Hi-Bred International
5.	46A12	Pioneer Hi-Bred International
6.	46A16	Pioneer Hi-Bred International
7.	GT200	Monsanto Company
8.	GT73	Monsanto Company
9.	RT73	Monsanto Company
10.	HCN10	Aventis CropScience
11.	HCN92	Bayer CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
12.	MS1	Aventis CropScience
13.	RF1=>PGS1	Aventis CropScience
14.	RF1=>PGS2	Aventis CropScience
15.	MS8xRF3	Bayer CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)

16.	NS738	Pioneer Hi-Bred International
17.	NS1471	Pioneer Hi-Bred International
18.	NS1473	Pioneer Hi-Bred International
19.	OXY-235	Aventis CropScience
20.	PHY14	Aventis CropScience
21.	PHY35	Aventis CropScience
22.	PHY36	Aventis CropScience
23.	T45(HCN28)	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
24.	Liberator pHue6/Ac	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
25.	GS40/90pHoe6/Ac	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
26.	MSxRF3xGT73	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
27.	Laurical	Calgene, LLC
28.	Roundup Ready	Monsanto Company
29.	LibertyLink	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
30.	InVigor	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
31.	Nexera	DOW AgroSciences LLC

Badımcan (Solanum melongena L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	MT6/08	Mohico (India)

Balqabaq, boranı (Cucurbita pepo L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	CZW-3	A s g r o w (USA); Siminis Vegetable Inc. (Canada)
2.	ZW20	U p j o h n (USA); Siminis Vegetable Inc. (Canada)

Buğda (Triticum aestivum L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	AP205CL MUTANT	BASF Inc.
2.	AP602CL	BASF Inc.
3.	AP602CL MUTANT	BASF Inc.
4.	1 AP95CL	BASF Inc.
5.	BW238-3	BASF Inc.
6.	BW255-2	BASF Inc.
7.	BW255-2, BW238-3 MUTANT	BASF Inc.
8.	BW7	BASF Inc.
9.	BW7 MUTANT	BASF Inc.
10.	MON71800	Monsanto Company
11.	SWP965001	Cyanamid Crop Protection
12.	Teal 11A	BASF Inc.

Çəltik - düyü (Oryza sativa L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	ACS-OS001-4	
2.	ACS-OS002-5	
3.	BCS-OS003-7 (LLRICE601)	
4.	PWC16	
5.	CL121	BASF Inc.
6.	CL141	BASF Inc.
7.	CFX51	BASF Inc.
8.	IMINTA-1	BASF Inc.
9.	IMINTA-4	BASF Inc.
10.	LLRICE06	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
11.	LLRICE62	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
12.	PWC16	BASF Inc.
13.	LL62	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
14.	Clearfield CL131	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
15.	LibertyLink RICE601 (LLRICE601)	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo))
16.	Basmati	RiseTek (ABŞ) (yoxlanmalıdır)
17.	Jasmin	Yoxlanmalıdır

Gavalı (Prunus domestica L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	ARS-PLMC5-6 (C5)	United States Department of Agriculture - Agricultural Research Service

Günəbaxan (Helianthus annuus L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	Hibrid X81359 (CLEARFIELD)	BASF Inc.
2.	Natreon Naturally	Mycogen Seeds
3.	X81359	BASF Inc.

Kartof (Solanum tuberosum L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	ATBT04-6	Monsanto Company

2.	ATBT04-27	Monsanto Company
3.	ATBT04-30	Monsanto Company
4.	ATBT04-31	Monsanto Company
5.	ATBT04-36	Monsanto Company
6.	SPBT02-5	Monsanto Company
7.	SPBT02-7	Monsanto Company
8.	BT6	Monsanto Company
9.	BT10	Monsanto Company
10.	BT12	Monsanto Company
11.	BT16	Monsanto Company
12.	BT17	Monsanto Company
13.	BT18	Monsanto Company
14.	BT23	Monsanto Company
15.	BPS-25271-9(EH92-527-1)	BASF PLANT SCIENCE
16.	RBMT15-101, SEMT15-02, SEMT15-15	Monsanto Company
17.	RBMT21-129, RBMT21-350, RBMT22-082	Monsanto Company
18.	RBMT15-101	Monsanto Company
19.	SEMT15-02	Monsanto Company
20.	SEMT15-15	Monsanto Company
21.	RBMT21-129	Monsanto Company
22.	RBMT21-350	Monsanto Company
23.	RBMT22-082	Monsanto Company
24.	New Leaf	Monsanto Company
25.	Superior Newleaf	Monsanto Company
26.	Russet Burbank Newleaf	Monsanto Company
27.	Elizavetta 2904/lkgs	Biomühendislik Mərkəzi, Rusiya
28.	Luqovskoy	Biomühendislik Mərkəzi, Rusiya
29.	AV43-6-G7	Avebe
30.	BPS-A1020-5	BASF Plant Science
31.	EH92-527-1	BASF Plant Science/Amylogen HB
32.	Amflora	BASF Plant Science
33.	Modena	Avebe/BASF Plant Science

Kasni (Cichorium intybusL.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	RM3-3	Bejo Zaden BV
2.	RM3-4	Bejo Zaden BV
3.	RM3-6	Bejo Zaden BV

Kətan (Linum usitatissimum L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	CDC-FLŞŞ1-2(FP967)	University of Saskatchewan
2.	FP967	University of Saskatchewan

Qarayonca (Medicago sativa L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	MON-ŞŞ1Ş1-8(J101)	Monsanto Company/Forage Genetics
2.	MON-ŞŞ163-7(J163)	Monsanto Company/Forage Genetics

Qarğıdalı (Zea mays L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	1507	Pioneer Hi-Bred
2.	1507	Pioneer / Dow AgroScience
3.	1507x59122	Dow AgroSciences / Pioneer Hi-Bred
4.	1507x59122	Mycogen Seeds (Dow AgroScience)
5.	1507xNK603	Pioneer Hi-Bred / Mycogen Seeds
6.	1507xNK603	Pioneer Hi-Bred
7.	3272	Syngenta Seeds SAS
8.	59122	Pioneer Hi-Bred / Mycogen Seeds
9.	59122	Pioneer / Mycogen Seeds
10.	59122 x 1507xNK603	Pioneer Hi-Bred
11.	59122 x 1507 xNK603	Pioneer Hi-Bred
12.	59122 xNK603	Pioneer Hi-Bred
13.	59122 xNK603	Pioneer Hi-Bred / Mycogen
14.	98140	Pioneer
15.	176	Syngenta Seeds, Inc
16.	3751 İR	Pioneer Hi-Bred International
17.	676	Pioneer Hi-Bred International
18.	678	Pioneer Hi-Bred International
19.	680	Pioneer Hi-Bred International
20.	ACS-ZMOO1-9(MS3)	BAYER CROPS SCIENCE (AVENTIS CROPS SCIENCE(AGREVO))
21.	ACS-ZMOO2-1/ACS-ZMOO3-2 (T14, T25)	BAYER CROPS SCIENCE (AVENTIS CROPS SCIENCE(AGREVO))
22.	ACS-ZMOO3-2, MON-OO810-6 (T25XMON810)	BAYER CROPS SCIENCE (AVENTIS CROPS SCIENCE(AGREVO))
23.	ACS-ZMOO4-3 (CBH-351)	BAYER CROPS SCIENCE (AVENTIS CROPS SCIENCE(AGREVO))
24.	ACS-ZMOO5-4 (MS6)	BAYER CROPS SCIENCE (AVENTIS CROPS SCIENCE(AGREVO))
25.	B16(DLL25)(DKB-89790-5)	Dekalb Genetics Corporation
26.	BT 11	Syngenta Seeds, Inc.
27.	BT11 (X4334CBR, X4734CBR)	Syngenta Seeds, Inc.

28.	BT11xGA21	Syngenta Seeds, Inc.
29.	BT11xMIR162	Syngenta Seeds, Inc.
30.	BT11xMIR162xGA21	Syngenta Seeds, Inc.
31.	BT11xMIR162xMIR604	Syngenta Seeds, Inc.
32.	BT11xMIR162xMIR604x GA21	Syngenta Seeds, Inc.
33.	BT11xMIR162xTC1507xG A21	Pioneer Hi-Bred International
34.	BT11xMIR604	Syngenta Seeds, Inc.
35.	BT11xMIR604xGA21	Syngenta Seeds, Inc.
36.	Btl76	Syngenta Seeds, Inc.
37.	CBH-351	Aventis CropScience
38.	GA21	Syngenta Seeds SAS
39.	GA21	Syngenta Seeds SAS
40.	GA21 xMON810	Monsanto
41.	DAS-06275-8	DOW AgroSciences LLC
42.	DAS-59122-7	D O W AgroSciences LLC/Pioneer International Hi-Bred
43.	DAS-59122-7, DAS-O1507-1, MON- OO603-6 (DAS-59122-7XTC1507 X NK603)	DOW AgroSciences LLC/Pioneer International Hi-Bred
44.	DAS-59122-7xNK603	D O W AgroSciences LLC/Pioneer International Hi-Bred
45.	DAS-59122-7xTC1507xNK603	Pioneer Hi-Bred International
46.	DAS-59122-7xTC1507xNK603	D O W AgroSciences LLC/Pioneer International Hi-Bred
47.	DAS-O1507-1 (TC1507)	M Y C O G E N (C/O DOW Agrosciences); Pioneer (C/O Dupont)
48.	DAS-O1507-1 XMON-OO603-6(TC1507X NK603)	DOW AGROSCIENCES LLC
49.	DAS-O1507-1,DAS-59122-7 (TC1507XDAS-59122-7)	D O W AGROSCIENCES LLC AND PIONEER HI-BRED INTERNATIONAL INC.
50.	DBT418	Dekalb Genetics Corporation
51.	DK404SR	BASF Inc.
52.	DKB-89614-9(DBT418)	D E K A L B GENETICS CORPORATION
53.	DP-098140-6(EVENT 98140)	
54.	Event 3272	Syngenta Seeds, Inc.
55.	Event98140	Pioneer Hi-Bred International
56.	EXP1910IT	Syngenta Seeds, Inc.
57.	GA21	Syngenta Seeds, Inc.
58.	GA21xMON810	Monsanto Company
59.	Glyphosate-Tolerant Corn	Monsanto Company
60.	Herculex	D O W AgroSciences LLC/Pioneer International Hi-Bred
61.	IT	Pioneer Hi-Bred International
62.	LibertyLink	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
63.	LY038	Reussen LLC
64.	LY038xMON810	R e n e s s e n LLC, Monsanto Company
65.	MIR162	Syngenta Seeds, Inc.
66.	MIR604	Syngenta Seeds, Inc.
67.	MIR604xGA21	Syngenta Seeds, Inc.
68.	MON-00603-6 X ACS-ZM003-2 (NK603 X T25)	Monsanto Company
69.	MON80100	Monsanto Company
70.	MON802	Monsanto Company
71.	MON809	Pioneer Hi-Bred International
72.	MON810	Monsanto Company
73.	MON810xLY038	Monsanto Company
74.	MON810xMON88017	Monsanto Company
75.	MON832	Monsanto Company
76.	MON863	Monsanto Company
77.	MON863xMON810	Monsanto Company
78.	MON863xMON810x NK603	Monsanto Company
79.	MON863xNK603	Monsanto Company
80.	MON87460	Monsanto Company
81.	MON-87460-4 (MON87460)	Monsanto Company
82.	MON88017	Monsanto Company
83.	MON-88017-3 (MON88017)	Monsanto Company
84.	MON-88017-3, MON-OO810-6(MON810X MON88017)	Monsanto Company
85.	MON89034	Monsanto Company
86.	MON89034x1507xMON88 017x59122	DOW AgroSciences LLC/Monsanto Company
87.	MON89034x1507xNK603	Monsanto Company
88.	MON89034xMON88017	Monsanto Company
89.	MON89034xNK603	Monsanto Company
90.	MON89034xNK603	Monsanto Company
91.	MON89034xTC1507x MON88017xDAS- 59122-7	Monsanto Company
92.	MON-89034-3	Monsanto Company
93.	MON-8904-3 X DAS-O1507-1 X MON- 88017-3XDAS-59122-7 (MON89034 X TC1507 X MON88017 X DAS-59122-7)	MONSANTO COMPANY AND MYCOGEN SEEDS C/O DOW AGROSCIENCES LLC
94.	MON-89034-3, MON-88017-3(MON89034 X MON88017)	Monsanto Company
95.	M O N - 8 9 0 3 4 - 3 , MON-OO603-6 (MON89034 X NK603)	Monsanto Company
96.	MON-OO603-6	Monsanto Company
97.	MON-OO603-6, MON- OO810-6(NK603X MON810)	Monsanto Company
98.	MON-OO810-6	Monsanto Company
99.	MON-OO863-5	Monsanto Company
100.	MON-OO863-5, MON-OO810-6, MON- OO603-6 (MON863XMON810X NK603)	Monsanto Company
101.	MS3	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
102.	MS6	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)

103.	NK Knockout	Syngenta Seeds, Inc.
104.	NK YieldGard	Syngenta Seeds, Inc.
105.	NK603	Monsanto Company
106.	NK603xMON810	Monsanto Company
107.	NK603xT25	Monsanto Company
108.	REN-00038-3 (LY038)	Monsanto Company
109.	REN-00038-3, MON-00810-6(MON810X LY038)	Monsanto Company
110.	Rogers	Syngenta Seeds, Inc.
111.	Roundup Ready	Monsanto Company
112.	S Y N - B T O 1 1 - 1 (B T 1 1 (X4334CBR, X4734CBR)	Syngenta Seeds
113.	S Y N - B T O 1 1 - 1 , MON-00021-9(BT11 XGA21)	Syngenta Seeds
114.	SYN-BTO11-1, SYN-IR162-4 (BT11 X MIR162)	Syngenta Seeds
115.	SYN-BTO11-1, SYN-IR162-4, SYN-IR604-5 (BT11 X MIR162 X MIR604)	Syngenta Seeds
116.	SYN-BTO11-1, SYN-IR162-4, SYN-IR604-5, MON-00021-9(BT11 X MIR162 X MIR604 X GA21)	Syngenta Seeds
117.	SYN-BTO11-1, SYN-IR604-5 (BT11 X MIR604)	Syngenta Seeds
118.	SYN-BTO11-1, SYN-IR604-5, MON-00021-9 (BT11 X MIR604 X GA21)	Syngenta Seeds
119.	SYN-EV176-9 (176)	Syngenta Seeds
120.	SYN-IR162-4 (MIR162)	Syngenta Seeds
121.	SYN-IR604-5 (MIR604)	Syngenta Seeds
122.	SYN-IR604-5, MON-00021-9(MIR604X GA21)	Syngenta Seeds
123.	T14	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
124.	T25	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
125.	T25xMON810	B a y e r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
126.	TC1507	M i c o g e n (c/o DOW AgroSciences); Pioneer (c/o Dupont)
127.	TC1507x59122	D O W AgroSciences LLC/Pioneer Hi-Bred International
128.	TC1507xDAS-59122-7	D O W AgroSciences LLC/Pioneer Hi-Bred International
129.	TC1507xNK603	DOW AgroSciences LLC
130.	YieldGard Corn Borer	Monsanto Company
131.	YieldGard Plus & Roundup Ready Com	Monsanto Company
132.	YieldGard Plus Corn Monsanto	Monsanto Company
133.	YieldGard Rootworm-Protected Corn	Monsanto Company

Qərənfil (*Dianthus caryophyllus* L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1	2	3
1.	4	Florigene Pty Ltd
2.	11	Florigene Pty Ltd
3.	15	Florigene Pty Ltd
4.	16	Florigene Pty Ltd
5.	66	Florigene Pty Ltd
6.	959A	Florigene Pty Ltd
7.	988A	Florigene Pty Ltd
8.	1226A	Florigene Pty Ltd
9.	1351A	Florigene Pty Ltd
10.	1363A	Florigene Pty Ltd
11.	1400A	Florigene Pty Ltd
12.	Moondust	Florigene Pty Ltd
13.	Moonshadow 11363 (indense mauve violet)	Florigene Pty Ltd
14.	Moonaqua	Florigene Pty Ltd
15.	Moonlite 123.2.38(violet)	Florigene Pty Ltd
16.	Moonlite	Florigene Pty Ltd
17.	Moonshade 123.2.2 (blueish purple)	Florigene Pty Ltd
18.	Moonvista 123.8.8	Florigene Pty Ltd
19.	Moonique	Florigene Pty Ltd
20.	Moonpearl	Florigene Pty Ltd
21.	Moonvelvet	Florigene Pty Ltd
22.	Moonberry	Florigene Pty Ltd
23.	Moonshadow 1	Florigene Pty Ltd
24.	Moonshadow 2	Florigene Pty Ltd

Qızılgül (*Rosa* L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	Applause (göy rəngli) və ya Blue Rose Applause	S u n t o r y Flowers Limited (Yaponiya)

Mərci (*Lens culinaris* L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	RH44	BASF Inc.

Pambıq (*Gossypium hirsutum* L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1	2	3
1.	1445	Monsanto Company
2.	19-51A	D u P o n t Canada Agricultural Products
3.	281-24-236	DOW AgroSciences LLC

4.	281-24-236x3006-210-23	Dow AgroSciences
5.	281-24-236x3006-210-23 x MON88913	M y c o g e n Seeds/Dow AgroScience
6.	281-24-236x3006-210-23	DOW AgroSciences LLC
7.	281-24-236x3006-210-23xMON88913	M y c o g e n Seeds/ DOW AgroSciences LLC
8.	3006-210-23	DOW AgroSciences LLC
9.	31807/31808	Calgene Inc.
10.	ACS-GH001-3 (LLCOTTON25)	BAYER CROPSCIENCE (AVENTIS CROPSCIENCE(AGREVO))
11.	A C S - G H O O 1 - 3 , MON-15985-7 (LLCOTTON25 X MON15985)	BAYER CROPSCIENCE (AVENTIS CROPSCIENCE(AGREVO))
12.	Bollgard	Monsanto Company
13.	Bollgard II	Monsanto Company
14.	BXN	Calgene Inc.
15.	BCS-GH002-5 (GHB614)	
16.	COT102	Sungenta Seeds, Inc.
17.	COT67B	Sungenta Seeds, Inc.
18.	DD-O1951A-7(19-51A)	D u P o n t Canada Agricultural Products
19.	DAS-24236-5 (281-24-236)	DOW AgroSciences LLC
20.	DAS-21O23-5 (3006-210-23)	DOW AgroSciences LLC
21.	DAS-21O23-5 (3006-210-23)	DOW AgroSciences LLC
22.	DAS-21O23-5xDAS-24236-5 (WideStrike)	DOW AgroSciences LLC
23.	DAS-21O23-5xDAS-24236-5xMON-Ø1445-2 (WideStrike/Roundup Ready)	DOW AgroSciences LLC
24.	DAS-21O23-5xDAS-24236-5xMON88913	DOW AgroSciences LLC
25.	Event-1	JK Agri Genetics Ltd (India)
26.	GHB614	Bayer CropScience USA LP
27.	GHB614	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
28.	GHB614xLLCotton25	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
29.	LibertyLink	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
30.	LLCotton25	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
31.	LLCotton25xMON 15985	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
32.	MON 15985	Monsanto Company
33.	MON15985-7x MONØ1445-2	Monsanto Company
34.	MON-OO531-6	Monsanto Company
35.	MON-OO757-7	Monsanto Company
36.	MON-ØØ531-6xMON-Ø1445-2	Monsanto Company
37.	MON1445	Monsanto Company
38.	MON1445/1698	Monsanto Company
39.	MON15985xMON1445	Monsanto Company
40.	MON15985xMON1445	Monsanto Company
41.	MON15985xMON88913	Monsanto Company
42.	MON-15985-7	Monsanto Company
43.	MON-15985-8	Monsanto Company
44.	MON531	Monsanto Company
45.	MON531/757/1076	Monsanto Company
46.	MON531xMON1445	Monsanto Company
47.	MON88913	Monsanto Company
48.	MON-88913-8	Monsanto Company
49.	MON88913xMON 15985	Monsanto Company
50.	Roundup Ready	Monsanto Company
51.	SYN-IR102-7 (COT102)	SYNGENTA SEEDS, INC.
52.	SYN-IR67B-1 (COT67B)	SYNGENTA SEEDS, INC.

Polşa rapısı (Brassica rapa L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	HCR-1	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
2.	ZSR500/502	Monsanto Company

Soya (Glycine max L.)

Sıra-si	Sortun adı	İstehsalçı
1	2	3
1.	A2704-21	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
2.	A5547-35	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
3.	A5547-127	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
4.	DP-305423 (305423)	Pioneer Hi-Bred International Inc.
5.	DP-305423-1 (DP-305423)	Pioneer Hi-Bred International Inc.
6.	DP356043	Pioneer Hi-Bred International Inc.
7.	DD-O26O05-3 (G94-1, G94-19, G168)	D u P o n t Canada Agricultural Products
8.	G94-19	D u P o n t Canada Agricultural Products
9.	G168	D u P o n t Canada Agricultural Products
10.	GU262	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
11.	MON89788	Monsanto Company
12.	OT96-15	Agriculture & Agri-Food Canada
13.	W62	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))
14.	W98	B a y e r CropSciene (Aventis CropScience (AgrEvo))

15.	LibertyLink	AgrEvo
16.	Roundup Ready Soybeans	Monsanto Company
17.	MON87705	Monsanto Company
18.	MON87769	Monsanto Company
19.	MON87701	Monsanto Company
20.	MON87769xMON89788	Monsanto Company
21.	MON87701xMON89788	Monsanto Company
22.	MON-89788-1 (MON89788)	Monsanto Company
23.	BPS-CV127-9	BASF Inc.
24.	MON-04032-6 (GTS 40-3-2)	Monsanto Company
25.	GTS 40-3-2	Monsanto Company
26.	MON40-3-2	Monsanto Company
27.	305423x40-3-2	Pioneer Hi-Bred international Inc.
28.	DP-356043-5 (DP356043)	Pioneer Hi-Bred International Inc.
29.	G94-1	DuPont Canada Agricultural Products
30.	MON-87701-2	Monsanto Company
31.	MON-87701-2, MON-89788-1 (MON87701 X MON89788)	Monsanto Company
32.	ACS-GMO01-8, ACS-GMO02-9 (W62, W98)	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
33.	ACS-GMO03-1 (GU262)	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
34.	ACS-GMO05-3 (A2704-12, A2704-21, A5547-35)	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
35.	ACS-GMO06-4 (A5547-127)	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
36.	A2704-12	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)

Şəkər çuğunduru (Beta vulgaris L.)

Sıra -si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	77	Novartis Seeds; Monsanto Company
2.	A5-15	Danisco Seeds/DLF Trifolium
3.	ACS-BVO01-3 (T120-7)	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
4.	GTSB77	Novartis Seeds; Monsanto Company
5.	H71	KWS SAAT AG/Monsanto
6.	H7-1	Monsanto Company
7.	KM-O0071-4 (H7-1)	Monsanto Company
8.	Roundup Ready	Monsanto Company
9.	T120-7	Baye r CropScience (Aventis CropScience (AgrEvo)
10.	T9100152	Monsanto Company

Pomidor (Lycopersicon esculentum L.)

Sıra -si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	1345-4	DNA Plant Technology Corporation
2.	351N	Agritope Inc.
3.	5345	Monsanto Company
4.	8338	Monsanto Company
5.	CGN-89322-3 (8338)	Monsanto Company
6.	CGN-89564-2 (FLAVR SAVR)	Calgene Inc.
7.	B	Zeneca Seeds
8.	Da	Zeneca Seeds
9.	F	Zeneca Seeds
10.	FLAVR SAVR	Calgene Inc
11.	Hibrid Raisa	Novartis

Tütün (Nicotiana tabacum L.)

Sıra -si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	C/F/93/08-02	Societe National d'Exploitation des Tabacs et Allumettes
2.	Vector 21-41	Vector Tobacco Inc.

Yemiş (Cucumis melo L.)

Sıra -si	Sortun adı	İstehsalçı
1.	A	Agritope Inc.
2.	B	Agritope Inc.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

- 30 avqust 2018-ci il tarixli 367 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 2 sentyabr 2018-ci il, 195, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 8, maddə 1817)
- 28 dekabr 2019-cu il tarixli 510 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 30 dekabr 2019-cu il, 292, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cı il, 12, maddə 2091)
- 7 may 2021-ci il tarixli 134 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 18 may 2021-ci il, 100, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021-ci il, 5, maddə 513)

QƏRARA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

^[1] 30 avqust 2018-ci il tarixli 367 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 2 sentyabr 2018-ci il, 195, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 8, maddə 1817) ilə 13-cü hissədə "Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Antifinhsar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[2] 28 dekabr 2019-cu il tarixli 510 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 30 dekabr 2019-cu il, 292, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cı il, 12, maddə 2091) ilə 2 nömrəli əlavə - "Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsinə və səmərəli istifadəsinə dövlət nəzarətinin təşkili Qaydaları"nın 2.9.5-ci yarımbəndi ləğv edilmişdir.

^[3] 30 avqust 2018-ci il tarixli 367 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 2 sentyabr 2018-ci il, 195, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 8, maddə 1817) ilə 5 nömrəli əlavə - "Ölkə daxilində genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin mövcudluğu və yayılma zonasının aşkarlanması Qaydası"nın 2.1-ci bəndində "Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinə" sözləri "Antifinhsar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinə" sözləri ilə, 2.3-cü, 2.5-ci bəndlərində, 2.6-cı bəndinin birinci cümləsində və 2.8.1-ci yarımbəndində "Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin" sözləri "Azərbaycan Respublikası Antifinhsar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[4] [28 dekabr 2019-cu il tarixli 510 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (“Xalq” qəzeti, 30 dekabr 2019-cu il, 292, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cı il, 12, maddə 2091) ilə 5 nömrəli əlavə - “Ölkə daxilində genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin mövcudluğu və yayılma zonasının aşkarlanması Qaydası”nın 2.6-cı bəndinin birinci cümləsində “Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Nəzarət Xidmətinin” sözləri “Nazirliyinin” sözü ilə və ikinci cümləsində “Dövlət Fitosanitar Nəzarət Xidmətində” sözləri “Aqrar Xidmətlər Agentliyində” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[5] [28 dekabr 2019-cu il tarixli 510 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (“Xalq” qəzeti, 30 dekabr 2019-cu il, 292, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cı il, 12, maddə 2091) ilə 6 nömrəli əlavə - “Mədəni bitkilərin milli genofonduna aid edilən bitkilərin və onların genetik ehtiyat nümunələrinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisindən çıxarılması Qaydası və Şərtləri”nin 12-ci hissəsində “Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Fitosanitar Nəzarət Xidməti” sözləri “Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[6] [30 avqust 2018-ci il tarixli 367 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (“Xalq” qəzeti, 2 sentyabr 2018-ci il, 195, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 8, maddə 1817) ilə 7 nömrəli əlavə - “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şüaranın Əsasnaməsi”nin 1.2-ci bəndində “Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin” sözləri “Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin” sözləri ilə, 3.4-cü bəndində “Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi” sözləri “Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[7] [28 dekabr 2019-cu il tarixli 510 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (“Xalq” qəzeti, 30 dekabr 2019-cu il, 292, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cı il, 12, maddə 2091) ilə 7 nömrəli əlavə - “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şüaranın Əsasnaməsi”nin 4.3-cü bəndində “Dövlət Fitosanitar Xidməti” sözləri “Aqrar Xidmətlər Agentliyi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[8] [7 may 2021-ci il tarixli 134 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (“Xalq” qəzeti, 18 may 2021-ci il, 100, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021-ci il, 5, maddə 513) ilə “Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi üzrə idarəetmə sistemində daxil olan Elmi-Texniki Şüaranın Əsasnaməsi”nin 5.3-cü bəndində “Elm Mərkəzi” sözləri “İnnovasiya Mərkəzi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.